Sfântul Policarp, Episcopul Smirnei

Portret aghiografic şi patristic

Pe coperta 1: Gravură de Fotie Kontoglu, sec. XX.

ISBN 978-606-8278-30-8

SFÂNTUL POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI

Portret aghiografic şi patristic

Traducere şi note de Dragoş Dâscă

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfinţitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

DOXOLOGIA
Iaşi, 2011

Mucenicia Sfântului Policarp, Episcopul Smirnei, frescă sec. XVI,
Mănăstirea Stavronikita, Muntele Athos

CUPRINS

VIAȚA SFÂNTULUI POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI[*]

Pe 23 februarie, Sfânta Biserică face prăznuirea Sfântului Policarp, Episcopul Smirnei[1]

Policarp, slăvitul Mucenic al lui Hristos, s-a născut în anul 68 d. Hr. în cetatea Efes. Părinții lui erau foarte bogați, evlavioşi şi milostivi față de săraci. Tatăl lui se numea Pancratie, iar mama sa Teodora. Cel care avea cea mai mare autoritate în Efes era Marcius, un păgân care a primit informații că Pancratie şi Teodora ar fi creştini. A trimis ostaşi care i-au adus la el pe cei doi sfinți soți. Pe

---

[*] Traducere din *The Great Synaxaristes of the Orthodox Church*, February, Holy Apostles Convent, Dormition Skete, 2004, pp. 845-872.

[1] Mucenicia Sfântului Policarp a fost consemnată fără îndoială în timpul morții sale muceniceşti; străvechiul text corespunde cu alte scrieri de la jumătatea celui de-al doilea secol. Viața sfântului a fost scrisă ulterior de Pionius, Sfânt Mucenic şi prezbiter din Smirna, care a fost arestat şi a pătimit pentru Hristos în timpul domniei lui Decius (249-251) şi care este prăznuit de Sfânta Biserică pe 11 martie. Viața Sfântului Policarp a fost de asemenea scrisă în greacă de Sfântul Simeon Metafrastul, al cărui manuscris începe astfel: „Biserica lui Dumnezeu... ”. Textul există în Mănăstirea Iviron şi în alte locuri. A fost tradus în greaca populară de Nicodim Aghioritul care l-a publicat în al său *Neon Eklogion*, fiind apoi revăzut şi inclus în *Sinaxarul mare* (grec). Referitor la viața şi scrierile teologice ale sfântului, vezi de asemenea *Patrologia Graeca*, vol. 5 şi K. Kontogones Ὁ Φιλολογικὴ καὶ Κριτικὴ Ἱστορία, vol. 1, pp. 123-131.

atunci Teodora era însărcinată, purtându-l pe Policarp în pântecele ei. Marcius li s-a adresat: „Pentru ce nu ascultaţi decretele împărăteşti, ci mai degrabă preferaţi să îi batjocoriţi pe marii zei şi vă închinaţi lui Hristos?”. Pancratie şi Teodora au răspuns fără nici o urmă de laşitate: „O, excelenţă, noi am fost învăţaţi de apostolii Domnului să credem şi să ne închinăm adevăratului Dumnezeu, Făcătorul cerului şi al pământului, Domnului nostru Iisus Hristos. În numele Său am fost botezaţi. Noi Îl mărturisim şi Îl propovăduim pe El. Cât despre idolii cei neînsufleţiţi şi lipsiţi de simţuri pe care îi aveţi voi în loc ca dumnezei, noi le întoarcem spatele şi îi socotim vrednici de dispreţ”.

Multe cărţi s-au scris, despre care nu putem face referire aici, despre viaţa acestui sfânt. Cele mai de seamă autorităţi în domeniu confirmă originile creştine şi tradiţia ortodoxă a autenticităţii următoarelor documente care au devenit cronici importante ale Bisericii Primare: 1) epistola scrisă în numele Bisericii din Smirna în care este descrisă mucenicia Sfântului Policarp [*Patrologia graeca* [*PG*] 5, 1020-1046]; 2) epistola adresată Sfântului Policarp de Sfântul Ignatie al Antiohiei [P.G. 5, 717-728]; 3) epistola Sfântului Policarp către Filipeni [*PG* 5, 1005-1015]; 4) iar veridicitatea informaţiilor referitoare la relaţia sa cu Apostolul Ioan Teologul, alimentată de Sfântul Irineu [*Împotriva ereziilor*, Cartea III, Cap. III(4)] şi alţii. Sunt două chestiuni legate de istoria acestui sfânt care au oferit prilej de discuţii pentru unii: 1) data muceniciei sfântului; şi 2) data relatării scrise de strălucitul mucenic Pionius Preotul. Prima publicare a textului grec al lui Pionius este relativ recentă [publicat prima dată de Abbé L. Duchesne cu titlul *Vita Polycarpi Smyrnaeorum Episcopi, Auctore Pionio* (Paris, 1881)], fiind luată din manuscrisul *Paris. Bibl. Nation*. 1452, din secolul al X-lea. Din câte ştim până acum nu se bazează pe vreo tradiţie anume, timpurie sau târzie. Vezi „Viaţa lui Policarp [scrisă] de Pionius”, *The Apostolic Fathers*, II, Vol. 3, trad. de J. B. Lightfoot (Peabody, MA: Hendrickson Pub., August 1989), pp. 423-431 şi 488-506; textul grec este cuprins între paginile 433-468.

După ce a auzit această declarație venită din partea soților creştini, stăpânitorul efesenian s-a umplut de mânie. A poruncit ostaşilor să-i arunce la pământ şi i-au bătut foarte tare. Apoi Pancratie şi Teodora au fost băgați în temniță, unde au zăcut multă vreme. Nu au primit nici un ajutor omenesc sau îngrijire pentru rănile lor. Nu se poate spune în cuvinte necazul cauzat de foame, de setea şi de toate celelalte pătimiri rele din acea temniță. Aici, între aceste ziduri, fericita Teodora a dat naştere unui fiu. Preabunul Dumnezeu, Care cunoaşte toate mai înainte, ştia că Marcius ar fi căutat să le ia pruncul şi să-l crească după rătăcirea şi păgânătatea lui. Prin urmare, Domnul a trimis pe îngerul Său în temniță şi a vindecat rănile lui Pancratie şi ale Teodorei. Apoi, i-a întărit pe tinerii părinți spunându-le mai înainte că stăpânitorul intenționa să-i omoare. I-a încurajat să nu fie cuprinşi de laşitate în fața perspectivei de a muri pentru Hristos. Le-a proorocit că se vor încorona cu cununa mărturisirii şi vor moşteni Împărăția cerurilor. După aceea, îngerul le-a vorbit despre pruncul lor şi a spus că îl va duce la o femeie bătrână foarte bogată şi creştină, care îl va boteza şi îl va creşte cu toată purtarea de grijă în credință. După ce îngerul a rostit mesajul divin, a luat pruncul şi s-a făcut nevăzut.

Nelegiuitul şi înşelatul Marcius a căutat pruncul timp de mai multe zile. Negăsindu-l, mânia lui s-a aprins cu totul. Părinții sfântului au îndurat torturi aspre şi fără de omenie. Marcius s-a lovit de statornicia lor. În cele din urmă a înțeles că nu exista nici o manieră sau metodă prin care ar putea să îi convingă pe Pancratie şi Teodora să se lepede de Hristos. Prin urmare, i-a condamnat la moarte. Apoi ostaşii i-au scos afară din Efes pe cei doi soți creştini. După ce au urcat pe un loc înalt, capetele lor au fost tăiate acolo.

Soldaţii au lăsat sfintele moaşte pentru a fi mâncate de fiarele sălbatice. Însă în zadar s-a ostenit stricatul Marcius. Nici măcar o fiară nu s-a apropiat de cinstitele moaşte ale sfinţilor mucenici. Puţin timp a trecut până ce creştinii s-au dus acolo în taină şi i-au îngropat pe sfinţi cu evlavie, aşa cum se cuvenea.

Preacucernica şi temătoarea de Dumnezeu văduvă, Calisto, încercată în lucrări bune, a primit pruncul. L-a botezat şi l-a numit Pancratie, după numele tatălui său. Calisto l-a crescut ca pe fiul ei adevărat şi natural. S-a bucurat să-l crească în bună cuviinţă şi să-l educe în frica lui Dumnezeu. Pe măsură ce creştea băiatul, ea era tot mai uimită de inteligenţa şi de purtarea lui cuviincioasă. Arăta, de asemenea, o mare înclinaţie către cele ce ţin de evlavie. La vârsta cuvenită, a fost dat la şcoală, unde îşi învăţa lecţiile foarte repede. În scurt timp a învăţat întregul tipic al slujbelor de la biserică. Din fragedă tinereţe a avut purtarea şi cumpătarea unui om matur. Nu se îndeletnicea cu jucării copilăreşti. Petrecea împreună cu bărbaţii înţelepţi şi îmbunătăţiţi. S-a făcut nu numai ascultător, ci şi următor al tuturor învăţăturilor şi pildelor celor bune şi de suflet folositoare. Ca un fiu de mucenici se sârguia cu toată râvna să urmeze după putere, întru dragostea lui Dumnezeu în toate faptele bune. Se străduia să iubească pe toţi. Lucra smerenia, blândeţea, înfrânarea, înţelepciunea şi tot felul de fapte bune. Cea mai mare bucurie şi plăcere a lui era să fie milostiv faţă de săraci şi să dea milostenie. Drept urmare a acestei virtuţi el a şi fost numit Policarp. Ascultaţi următoarea povestire ca să vă minunaţi şi să vă uimiţi nu doar de bunătatea lui, ci şi de îndrăzneala lui la Dumnezeu:

Acum, mama lui vitregă iubitoare de Dumnezeu, pe care am menţionat-o mai sus, era foarte bogată. Ea se purta

cu Pancratie ca şi cu un fiu al ei fiind socotit mai presus de servitori. Odată cu înaintarea în vârstă ea l-a făcut administratorul averii sale. I-a dat, de asemenea, cheile de la hambare. Odată, s-a întâmplat să plece departe de acasă pentru o perioadă de timp. Pancratie a fost lăsat responsabil cu casa. Însă atunci când mergea în hambare să estimeze cantitățile de hrană necesare pentru slugi, el era urmat de văduve, orfani şi de mulți dintre creştinii săraci care locuiau în vecinătatea casei. Ei cerşeau pentru a primi porumb, vin, ulei sau orice lucru de care aveau nevoie. Aceasta se făcea fără ca mama cea după duh să ştie, deşi încă din copilărie Pancratie învățase cu osârdie poruncile lui Dumnezeu. Şi le-a înscris pe tablele sufletului său şi pe paginile inimii sale cu degetul lui Dumnezeu. Aşadar, el era râvnitor să împlinească porunca: „Dă celui ce îți cere" (Mt. 5, 42). Prin urmare, Pancratie a golit toate hambarele, revărsând cu generozitate bunătăți tuturor celor care aveau nevoie.

După o vreme, Calisto şi-a început călătoria înapoi spre casă. Unul dintre servitori a alergat în întâmpinarea ei şi i-a zis: „Doamna mea, fiindcă ai lăsat toate în mâinile tânărului Pancratie, el a prădat hambarele tale şi nu a rămas nimic". S-a tulburat de cuvintele grele ale acuzatorului. Ea credea că Dumnezeu i-l dăduse pe Pancratie; nu putea să creadă că el îi risipise bunurile sale fără nepăsare. Cu gândurile îndoielnice, ea se întreba ce putea să însemne aceasta; căci ea nu ştia încă scopul pentru care Pancratie întrebuințase aceste bunuri. Când a ajuns acasă, l-a strigat. El s-a supus poruncilor sale imediat. „Adu-mi", a spus ea, „cheile hambarelor!". După ce le-a adus, au deschis uşile încăperii unde era depozitată făina. Când a văzut că acel loc era gol s-a minunat de această privelişte. Dar şi-a adus aminte de inima lui Pancratie înclinată spre bunătate şi blândețe şi a înțeles de ce golise hambarul: din cauza voii celei bune

şi a milostivirii sale faţă de săraci. Însă a plecat mâhnită şi privea la el cu căutătură urâtă. Dar Pancratie, cu o înfăţişare veselă, a zis: „Doamna mea, să mergem împreună la hambare, ca să le vedem”. Ea însă nu voia să meargă, fiindcă le văzuse puţin mai înainte golite. Sfântul Pancratie a insistat. Apoi a suspinat şi a înălţat o rugăciune către Dumnezeu Cel Atotmilostiv: „O, Doamne Dumnezeule, Tatăl iubitului Tău Fiu, Care în prezenţa Proorocului Tău Ilie ai umplut vasele văduvei din Sarepta[2], pleacă-Ţi urechea către mine, ca în numele lui Hristos, toate aceste hambare să fie aflate pline!”. Iată, minune! Toate hambarele s-au umplut de grâu şi de toate felurile de roduri. Apoi a chemat-o pe maica sa adoptivă,i şi i-a zis: „Vino, doamna mea, la hambare şi vezi puterea şi darul lui Dumnezeu”. Văduva s-a încredinţat cuvintelor lui. A venit şi a aflat hambarele pline de roade şi toate vasele pline cu untdelemn şi vin. Cu glas mare ea L-a preamărit pe Dumnezeul nostru Cel darnic. Atunci Pancratie a zis: „Înţelegând că nu am risipit cu rea intenţie ci am dat la săraci, Dumnezeu şi Tatăl fericitului Iisus Hristos i-a săturat pe flămânzi şi a trimis un înger ca să dea înapoi ceea ce era al tău. Aşadar, tu ai multe de dăruit ca milostenie, urmând obiceiului pe care chiar tu l-au urmat”.

După ce a auzit şi a văzut aceste lucruri, Calisto s-a umplut de frică. L-a îmbrăţişat fierbinte pe fericitul Pancratie, zicând: „Fiul meu prea iubit, de astăzi înainte dă săracilor cât este nevoie. Mai mult, de acum nu te voi mai numi Pancratie, ci Policarp, care înseamnă «multe roade»”. Astfel, din acea zi, numele Policarp a rămas împreună cu tânărul sfânt. Cu binecuvântarea ei, Policarp împărţea cu îndestulare săracilor roadele şi cu dumnezeiască milă

[2] De asemenea, Zarefat; vezi III Reg. 17, 9.

hambarele nu se goleau. Căci Dumnezeu, Care văzuse socoteala cea bună a sfântului, înmulţea roadele. Calisto a sporit şi mai mult în credinţă şi în lucrări bune; atunci când a plecat din această viaţă la Hristos, ea l-a lăsat pe Policarp drept unic moştenitor al averii sale.

Şi a venit o foamete mare peste efeseni. În acea perioadă pururea-binecuvântatul Policarp a arătat multă milostivire şi îndurare nu numai faţă de săraci, ci şi faţă de bogaţi. Cei bogaţi, de asemenea, se aflau în pericol să moară de foame fiindcă nu aveau de unde să cumpere cele de nevoie pentru hrana vieţii. Dar sfântul le-a dat grâu tuturor. Toţi cei ce se aflau la strâmtoare, ziceau: „Să mergem la milostivul Policarp". Astfel, ei căutau refugiu pe corabia sa, bogat aprovizionată de Hristos. În fiecare zi se duceau la el o mulţime de săraci şi de bogaţi. Nimeni nu pleca vreodată cu mâinile goale. Fiecare era primit cu milostivire şi Policarp dăruia fiecăruia după nevoia lui.

Policarp a înţeles că pentru orice slujitor al lui Dumnezeu, în timp ce lumea întreagă este oraşul său, Ierusalimul ceresc este adevărata sa patrie şi că aici pe pământ suntem meniţi a sta numai o perioadă şi nu a rămâne pentru totdeauna; fiindcă suntem doar nişte străini şi vizitatori. Aşadar, meditând la aceasta cu o desfătare dumnezeiască, se dăruia pe sine zi şi noapte cu totul şi deplin ca jertfă sfinţită lui Dumnezeu. De asemenea citea proorociile dumnezeieştii Scripturi şi se îndeletnicea cu rugăciunea neîncetată. Mânca pe apucate şi foarte puţin. Purta hainele cele mai simple, atât cât era nevoie să-şi acopere trupul. Îi plăcea să trăiască în singurătate; nu apărea în public sau în locurile intens circulate, nici acolo unde ar fi putut primi mărire din partea privitorilor. Cea mai mare parte a timpului şi-o petrecea acasă, deşi uneori vizita suburbiile unde putea fi cel mai uşor trecut cu vederea şi unde

putea scăpa de vânzoleala făcută de mulţimile de oameni. Căci el ştia că sufletul are nevoie de linişte, de o vedere şi un auz liber de contaminarea cu lucrurile rele. Era foarte modest şi roşea cu uşurinţă.

Dintre cei care veneau să-l vadă şi doreau să vorbească cu el, el îi evita pe cât era posibil pe acei vorbitori guralivi şi absurzi, scuzându-se că se ducea să rezolve treburi importante şi că nu îl băgase de seamă pe cel care îi ieşise în cale. Dar dacă un astfel de om se ţinea după el, Policarp îi răspundea pe scurt, atât cât să nu pară arogant şi apoi păstra tăcerea. Astfel era comportarea sa faţă de cei de la care nu se putea folosi duhovniceşte. Cât în privinţa oamenilor răi, el se ferea de ei precum te fereşti de câini nebuni, de fiarele sălbatice sau de şerpii veninoşi. Însă cu cei de care se putea folosi el se împrietenea foarte repede, mai ales în cazul în care găsea folos nu numai în cuvintele lor, ci şi în faptele lor. La vârsta bărbăţiei el era mai mult decât oricând îndrăgostit de chipul vieţuirii dumnezeieşti. Nu dorea să fie târât înapoi pe pământ de lanţurile căsătoriei şi de distracţiile care însoţesc această stare.

Când sfântul a ajuns la vârsta de douăzeci şi cinci de ani, a auzit că Sfântul Ioan Teologul, unul din cei Doisprezece Apostoli, propovăduia Evanghelia în alte părţi ale Asiei. Având mare dorinţă să-l vadă, a cerut voie şi binecuvântare de la maica sa adoptivă şi s-a alăturat Sfântului Apostol Ioan. Dintre ucenicii acestuia făceau parte şi Ignatie al Antiohiei (numit de Tradiţia Bisericii şi Teoforul) şi Preacuviosul Vucol[3]. Împreună cu dânşii a urmat şi dumnezeiescul

---

[3] Pentru o detaliere a vieţii acestor sfinţi vezi *Sinaxarul mare*: 26 septembrie (Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan); 20 decembrie (Sfântul Mucenic Ignatie Teoforul, Episcopul Antiohiei) şi 6 februarie (Sfântul Vucol).

Policarp, umblând din loc în loc, din țară în țară. Precum un alt apostol, Policarp a fost încercat cu multe pătimiri: a suferit de foame, de sete, de goliciune şi de multe alte strâmtorări, toate pentru propovăduirea cuvântului Evangheliei lui Hristos. Petrecând multă vreme în acest fel de nevoințe, a venit poruncă de la Domițian (81-96), împăratul Romei, ca Sfântul Ioan Teologul să fie surghiunit în insula Patmos. Ucenicul cel iubit al Domnului fusese acuzat că îi întorcea pe închinătorii la idoli, la credința creştină. Înainte de a lua calea surghiunului, ucenicul cel iubit al Domnului l-a hirotonit pe fericitul Vucol Episcop al Smirnei[4]. De asemenea, l-a numit pe Sfântul Policarp membru al sinodiei lui

---

[4] Smirna (Izmir), un oraş pe coasta Ioniei, se află în cea mai de sus parte a golfului, având un port bine adăpostit. Se află la nord de Efes şi era numită „frumoasa". Biserica Smirnei este una din cele şapte Biserici [Apoc. 1, 11] către care se adresează Domnul: „Iar îngerului Bisericii din Smirna, scrie-i: Acestea zice Cel dintâi şi Cel de pe urmă, Cel care a murit şi a înviat: Ştiu necazul tău şi sărăcia ta, dar eşti bogat, şi hula din partea celor ce zic despre ei înşişi că sunt iudei şi nu sunt, ci sinagogă a satanei. Nu te teme de cele ce ai să pătimeşti. Că iată, diavolul va să arunce dintre voi în temniță, ca să fiți ispitiți, şi veți avea necaz zece zile. Fii credincios până la moarte şi îți voi da cununa vieții. Cine are urechi să audă ceea ce Duhul zice Bisericilor: Cel ce biruieşte nu va fi vătămat de moartea cea de-a doua" [Apoc. 2, 8-11]. Sfântul Beda Venerabilul tâlcuieşte: „Domnul vorbeşte acestei Biserici despre o persecuție de durată, iar numele ei adevereşte, de asemenea, aceasta; pentru că Smirna se tâlcuieşte «mir», care indică mortificarea trupului". *Expositio Apocalypsis*, în lucrarea lui Edward Marshall, *The Explanation of the Apocalypse by Venerable Beda*.

Smirna a fost mult timp sufragană Efesului, însă a devenit autocefală între 451şi 457 şi mitropolie în secolul al IX-lea, având trei episcopii sufragane. În perioada bizantină era parte a temei Thrakesionului şi a fost o importantă bază navală şi port comercial.

Vucol. Apoi, apostolul sărutându-i, l-a luat cu el pe Prohor şi s-a dus în Patmos.

A reuşit să înflorească în ciuda mai multor vicisitudini, şi a devenit cunoscută drept „Parisul Levantului", cu un comerţ şi o populaţie în creştere. Vezi *The Oxford Dictionary of Byzantium*, s.v. „Smyrna". Odată cu decăderea Bizanţului, armatele arabilor, turcilor selgiucizi, genovezilor şi ale cruciaţilor au ocupat temporar oraşul. Timur-Lenk a distrus oraşul în 1402, iar otomanii l-au cucerit definitiv în 1415.

Apoi, pe 9 septembrie 1922, a avut loc distrugerea oraşului şi mutarea populaţiei ortodoxe. „Mustafa Kemal (Ataturk), victoriosul conducător revoluţionar al Turciei, şi-a condus trupele în Smirna, un oraş predominant creştin, în timp ce o flotă de douăzeci şi patru de nave ale aliaţilor – din care trei distrugătoare americane – privea desfăşurarea evenimentelor. În curând, turcii aveau să dezlănţuie o orgie de jafuri, violuri şi ucideri, iar puterile occidentale, dornice să-şi protejeze interesele legate de petrol şi schimburile comerciale cu Turcia, au coparticipat prin tăcerea şi refuzul lor de a interveni. Pe urmă, forţele turceşti au dat foc legendarului oraş şi l-au distrus în totalitate. A urmat o muşamalizare monstruoasă ca urmare a acordului tacit dintre aliaţii occidentali care învinseseră Turcia şi Germania în timpul celui de-al doilea război mondial. Distrugerea Smirnei nu a putut fi însă ştearsă din memoria istoriei". Pentru o cronică vie, meticulos documentată a unei tragedii care nu a putut fi uitată, vezi cartea lui Marjorie Housepian Dobkin, *Smyrna 1922*, un documentar-rechizitoriu al inumanităţii Islamului, al nesimţirii puterilor occidentale şi al avariţiei intereselor de afaceri. Astăzi în Smirna nu se află nici o biserică ortodoxă. Au fost îngăduite doar Biserica anglicană „Sfântul Ioan", în folosul comunităţii vorbitoare de limbă engleză, şi două biserici romano-catolice: Catedrala „Sfântul Evanghelist Ioan" (ridicată între 1862 şi 1874) şi Biserica „Sfântul Policarp". Ultima a fost ridicată în urma unui dar din partea Cardinalului francez Richelieu (1625); construcţia care se poate vedea în zilele noastre a fost ridicată în 1929. Vezi lucrarea lui A. G. Edmond, *Turkey's Religious Sites*, p. 140.

Aşadar, episcopul Vucol îl îndrăgea pe Policarp şi avea mare încredere în el, deşi sfântul era încă un tinerel. Fiind bun la suflet, îşi punea mari speranțe în Policarp, aşa cum tații care au fii buni se bucură de gândul că vor avea urmaşi de nădejde. Iubirea şi respectul reciproc dintre părinte şi fiul duhovnicesc era neprefăcută. Policarp era sincer ataşat de el, şi nu pentru a primi vreo cinstire sau vreo funcție din partea ierarhului. Policarp, asemenea Patriarhului Iacob din vechime, fiind un bărbat simplu şi sincer, se purta în toate fără fățărnicie sau ostentație. Prin munca făcută cu propriile mâini el dăruia săracilor hrană şi cele necesare traiului. Inevitabil, el a devenit renumit pentru faptele sale. Vucol a fost informat de faptele sale dar nu de autorul lor ci de beneficiari. Mai mult, episcopul se bucura să vadă că multe persoane bolnave şi lovite de rele erau însănătoşite prin harul dat lui Policarp de Dumnezeu şi că astfel Domnul Iisus Hristos era slăvit. Mai mult, el, de asemenea, vedea în descoperiri multe lucruri referitoare la Policarp.

Prin urmare, Vucol a înțeles că Policarp era vrednic de sfintele trepte ale preoției. Pe moment, din cauza tinereții lui Policarp, Vucol l-a înrolat în ceata diaconilor cu aprobarea întregii Biserici. Într-adevăr, binecuvântat era Vucol fiindcă i se îngăduise să-şi pună mâinile pe un astfel de cap şi să binecuvânteze un suflet atât de nobil cu vocea sa. Ca diacon, Policarp s-a făcut apreciat de contemporanii săi precum Ştefan odinioară între apostoli. Căci fiind bine înzestrat în vorbire şi împodobit cu fapte bune, el îi înfrunta plin de curaj pe păgânii greci, evrei şi eretici. Policarp putea să tâlcuiască şi să explice tainele care erau ascunse de la fața mulțimii. De asemenea, a scris multe tratate, predici şi epistole; dar în persecuția care s-a stârnit împotriva sa, ocazie cu care a şi fost martirizat, anumiți nelegiuiți păgâni au nimicit scrierile lui.

Referitor la Duhul Sfânt şi la darul Paracletului şi la celelalte daruri duhovniceşti, el putea demonstra că acestea nu puteau fi deținute în afara Bisericii soborniceşti, aşa cum un mădular tăiat de trup nu are nici o putere, dovedind aceasta din întreaga Scriptură. De exemplu, printre alte multe pasaje el cita: „Iar în vremea acestor regi, Dumnezeul cerului va ridica un regat veşnic, care nu va fi nimicit niciodată şi care nu va fi trecut la alt popor" (Dan. 2, 44) şi „Dar un lucru trebuie: căci Maria partea bună şi-a ales, care nu se va lua de la ea" (Lc. 10, 42).

Anii treceau şi tot astfel Policarp înainta în vârstă, părul alb începând să-i împodobească tâmplele. Căci prin dumnezeiasca iconomie, fiecare piatră de hotar a dezvoltării noastre apare la timpul potrivit ca o reamintire pentru neamul omenesc că trebuie să se lupte pentru desăvârşire prin fapte şi cuvinte, aşa cum este scris: „Până când, leneşule, vei mai sta culcat? Când te vei scula din somnul tău?" (Prov. 6, 9) şi din nou: „Pregăteşte-ți lucrările tale căci mergi departe" (Prov. 24, 27 [LXX]). Astfel, ni se aduce aminte că pe cât de tare albeşte părul unui om cu trecerea timpului, tot astfel pe atât de strălucitor poate deveni sufletul prin Logosul lui Dumnezeu. Aşadar, Vucol, văzând că vârsta lui Policarp era potrivită şi că purtarea întregii sale vieți era chiar mai cucernică decât numărul anilor săi, a înțeles că el era cel mai potrivit ca să-i fie sfătuitor în chestiuni referitoare la Biserică şi ca împreună-slujitor în propovăduire.

Domnul a pecetluit aceasta şi a aprobat decizia lui, dându-i lui Vucol o poruncă în acest sens printr-o vedenie. Prin urmare, Vucol l-a hirotonit preot pe Policarp. Întreaga Biserică într-un glas cu bucurie l-a primit pe Policarp, deşi el fugise de această sarcină. Căci el spunea că îi

este de ajuns să dea socoteală pentru o dregătorie şi pentru o slujire; acum responsabilitățile sale erau mai multe. Însă, înțelegând că era imposibil să tăgăduiască sfatul şi chemarea lui Dumnezeu, Policarp a acceptat sfânta treaptă a preoției după ce a avut o vedenie şi a aflat multă alinare. Începând de atunci, aşadar, mult spor făcându-se ca urmare a lucrării de propovăduire a Cuvântului de către Policarp, tot mai mulți oameni Îl slăveau pe Domnul nostru Iisus Hristos. Policarp se îndeletnicea cu citirea şi tâlcuirea Scripturilor; îşi îndemna turma să citească şi să cerceteze sfintele scrieri.

Aşa cum am spus, Policarp nu a dorit în nici un chip să aibă demnitatea acestei trepte dăruite lui. Continua să se împotrivească, spunând că era nevrednic. Dar preacuviosul Vucol a văzut faptele sale bune şi dumnezeieştile lui isprăvi. Prin urmare, i-a dăruit şi dregătoria îngrijirii de săraci. Fericitul Policarp atât era de smerit cugetător, încât niciodată n-a dorit să primească vreo întâietate sau vreun privilegiu. Atunci când preoții se adunau în sinaxe sau întruniri, el nu-şi ocupa locul său în mijlocul lor. Întotdeauna şedea mai jos decât toți, împreună cu mirenii. Dumnezeu, de asemenea, a văzut blândețea şi smerenia slujitorului Său şi a dorit să-l înalțe şi să-l slăvească aşa cum Iisus făgăduise: „Cine se va înălța pe sine se va smeri, şi cine se va smeri pe sine se va înălța" (Mt. 23, 12)[5].

Acum, Episcopul Vucol ştia că sfârşitul său era aproape. I-a adunat pe toți episcopii regiunii, împreună cu clerul şi poporul. Le-a dezvăluit sfârşitul său apropiat şi şi-a numit succesorul. El dorea ca Sfântul Policarp să îi urmeze. Deşi adunarea s-a întristat la aflarea veştii despre iminenta

[5] Vezi, de asemenea, I Pt. 5, 6.

sa moarte, a consimţit cu bucurie ca Policarp să păstorească Biserica Smirnei. Aşadar, preotul Policarp, în ciuda rugăminţilor sale sincere şi a dorinţei sale de a refuza, a fost înălţat pe scaunul arhieresc al Smirnei.

Sfântul, după ce a luat preţioasa povară a episcopiei, a păstorit turma raţională a lui Hristos cu multă sârguinţă în legile mântuitoare ale poruncilor divine, învăţând pe fiecare cuvântul Evangheliei. El învăţa nu doar cu cuvântul ci, de asemenea, prin toate faptele sale bune. Zi şi noapte niciodată nu înceta să cerceteze şi să-şi sfătuiască turma. Îi întărea pe cei slabi, îi mângâia pe cei mâhniţi, îi vindeca pe bolnavi, îi călăuzea pe orfani, îi miluia pe săraci, şi îi ajuta pe toţi creştinii, pe fiecare după nevoia sa. Se străduia cu sinceritate, pe cât putea, în taină sau pe faţă, să îi ajute pe mucenicii persecutaţi de tirani. Îi întărea în credinţă şi aducea multă roadă, după cum numele său arată. Era un port minunat pe care nici o furtună nu-l putea afecta. Era un adăpost încăpător pentru toţi, nu doar pentru creştini, ci şi pentru idolatri, de asemenea. Niciodată nu înceta să îi sfătuiască pe păgâni. Nu arăta nici o ezitare sau laşitate; întotdeauna era neînfricat. Ca urmare a activităţilor sale neobosite, a adus pe mulţi la credinţa în Hristos. Era renumit pentru nenumăratele sale minuni. Dorim să povestim câteva pentru adeverirea celorlalte; aşadar, ascultaţi.

Odată, s-a abătut o mare nenorocire asupra Smirnei. Nu doar înăuntrul oraşului erau oamenii şi casele mistuiţi de flăcări, dar focul, de asemenea, cuprinsese şi zonele înconjurătoare, câmpuri, vii, copacii şi animalele. Răul a pus stăpânire pe această regiune timp de şapte zile şi şapte nopţi. Idolatrii cei lipsiţi de minte şi ignoranţi au invocat ajutorul zeilor lor, dar nenorociţii nu au putut să facă nimic. Părea că mai tare se înteţea urgia lui Dumnezeu şi

focul cu cât se rugau mai mult. Prin urmare, creştinii au alergat la sfânt. L-au implorat să rostească o rugăciune către Domnul ca să oprească focul cel nimicitor. Sfântului i s-a făcut milă de situația în care se aflau şi a adus rugăciune lui Dumnezeu. Apoi i-a certat pe închinătorii la idoli, spunând că răul venise din cauza păgânilor, ca urmare a hulei lor, adică a refuzului de a crede în adevăratul Dumnezeu. Omul lui Dumnezeu s-a întors pe urmă către foc şi a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, înaintea Căruia eu, nevrednicul, mă închin şi cad la pământ, îți poruncesc, o, focule, să încetezi imediat chiar în acest ceas şi să te stingi cu totul”. Apoi – o, minune! – într-o clipită focul furios se stinse şi dispăru complet. Privitorii s-au minunat la vederea acestor lucruri şi au început să strige cu voce tare: „Mare este Dumnezeul creştinilor!”. Drept urmare, mulți dintre cei nebuni după idoli au ajuns la credința în Hristos. Au fost botezați spre slava Dumnezeului nostru Cel adevărat.

Din rândul idolatrilor făcea parte şi un mare nobil. Numele său era Petroniu. A fost stârnit de tatăl său, diavolul, care întotdeauna poartă invidie față de Dumnezeu, să rostească cuvinte blasfemiatoare la adresa credinței creştinilor şi chiar împotriva sfântului. După ce a rostit aceste nebunii, a devenit demonizat şi a căzut la pământ. Se rostogolea în convulsii şi cu spume la gură. La această privelişte tristă erau martori nişte creştini care au fost mişcați de starea nenorocită a bărbatului. Aşadar, l-au rugat pe sfânt să-l ajute. Sfântul, un imitator al Stăpânului Hristos, s-a milostivit de Petroniu şi a săvârşit o îndoită vindecare. Policarp, după ce a certat duhul rău şi necurat, l-a alungat din Petroniu, care a primit atunci luminare în sufletul său. Acum Petroniu cunoştea şi înțelegea puterea dată robilor lui Hristos, folosul lor. A crezut în Hristos şi a fost botezat împreună cu toți cei ai casei lui.

La patru ani după acel foc distrugător o severă secetă s-a abătut asupra regiunii din vecinătatea Smirnei. Recoltele de cereale erau pe punctul de a dispărea de pe faţa pământului. În aceste condiţii, poporul a început să jelească şi să se întristeze. Cei care erau creştini au cerut din nou ajutorul sfântului. Atunci, el a făcut o rugăciune către Domnul şi – o, minunile Tale, Împărate Hristos! – a plouat atât de tare încât holdele au revenit la viaţă. Poporul a fost foarte mângâiat de această întâmplare. Au fost generoşi în laudele adresate lui Dumnezeu şi Sfântului Policarp. Dar atunci când ploile au continuat fără oprire, mijlocirile sfântului au fost din nou cerute. Prin urmare, Policarp a făcut ca ploile să se oprească. Din cele câteva minuni ale sfântului pe care tocmai vi le-am povestit, să recunoască fiecare sfinţenia lui Policarp şi îndrăzneala pe care el o are înaintea lui Dumnezeu[6].

---

[6] Pentru a oferi un mai mare folos duhovnicesc cititorilor acestei cărţi închinate Sfântului Mucenic Policarp vom prezenta şi câteva din minunile care se regăsesc în colecţia *Vieţile Sfinţilor*: „Odată, s-a întâmplat că Sfântul Policarp era într-o cetate din aceeaşi ţară, care se numea Teos, fiind aproape de apele cele calde ce se numeau Levedia, şi a găzduit la episcopul cetăţii aceleia, cel cu numele Dafnu - pe care Sfântul Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, îl pomeneşte în epistola sa către smirneni. Văzând Sfântul Policarp lipsa şi neajunsurile care existau în casa episcopului aceluia, s-a rugat lui Dumnezeu pentru dânsul, ca să se binecuvânteze casa lui. Din ceasul acela s-a îndestulat Episcopul Dafnu cu toată îmbelşugarea. Ţarinile şi grădinile lui, care mai înainte erau neroditoare, s-au îndestulat neobişnuit şi s-au făcut foarte bine roditoare. La acelaşi episcop, sfârşindu-se vinul în poloboc, sfântul l-a înmulţit prin rugăciune, cu îndestulare. Întorcându-se spre Smirna, cetatea sa, s-a abătut la o gazdă ce se întâmplase în cale, ca să se odihnească - pentru că era seara târziu - şi, luând puţină hrană cu diaconul său, cu care călătorea, s-au culcat şi au adormit. La

Sfântul Policarp a primit cununa mucenicei în Smirna. Eusebiu plasează data martirajului în timpul „celui de-al

---

miezul nopții îngerul Domnului, lovindu-l în coastă, l-a strigat: „Policarp!”. El a răspuns: „Ce este, Doamne?”. Grăit-a îngerul: „Scoală-te şi ieşi degrabă din casa aceasta, că va cădea îndată”. Căci în casa aceea nu era cunoscut Hristos Dumnezeu şi se săvârşeau într-însa multe fărădelegi. Sculându-se, sfântul a îmboldit pe diaconul său, poruncindu-i să se scoale. Diaconul, fiind cuprins de mult somn, nu voia să se scoale şi se mâhnea zicând: „Sfinte părinte, n-a trecut încă nici întâiul somn şi unde să mergem? Tu, gândind neîncetat la dumnezeieştile Scripturi nu dormi şi nici pe alții nu-i laşi să se odihnească”. Sfântul Policarp a tăcut. Dar, arătându-se îngerul şi a doua oară, îi poruncea să iasă afară. Sfântul, deşteptând iarăşi pe diacon, îi zise că o să cadă casa. Diaconul zise: „Cred în Dumnezeu, că nu va cădea casa, atâta timp cât tu eşti într-însa, părinte”. Grăit-a părintele: „Şi eu cred în Domnul, dar nu cred zidirii acesteia de piatră”. Arătându-se îngerul Domnului a treia oară şi aceleaşi spunându-i, abia a înduplecat pe diacon de s-a sculat. Şi, când au ieşit amândoi, îndată a căzut casa din temelie şi a ucis pînă la unul pe toți care erau într-însa. Sfântul Policarp, stând şi căutând spre cer, a zis: „Doamne Dumnezeule, Atotputernice, Părinte al lui Iisus Hristos, al binecuvântatului Tău Fiu, Cel ce mai înainte ai spus ninevitenilor, prin Iona, proorocul, pieirea cetății lor şi milostivindu-Te i-ai crutat, cu adevărat Te binecuvântez, că prin mâna îngerească ne-ai scos şi ne-ai izbăvit de moartea aceasta, neaşteptată, precum ai scos pe Lot din Sodoma; pentru că Tu păzeşti pe robii Tăi, totdeauna, de tot răul, fiind bun şi milostiv în veci”.

După aceasta în cetatea Smirna, fiind necredincios stăpânitorul cetății, în casa lui, într-o noapte, s-a cuprins de duhul rău una din slugile sale, făcând gâlceavă mare; şi s-a tulburat toată casa stăpânitorului, de frică şi de cutremur. Făcându-se ziuă, au mers iudeii, vrând să izgonească pe diavol. Acela, repezindu-se spre dânşii, fiind mulți, pe toți i-a ucis şi nici unul nu putea să-l biruiască, nici să se izbăvească din mâinile lui. Apoi, atât de rău îi bătea, încât abia îi lăsa vii, fiind goi şi însângerați, pentru că toate hainele de pe dânşii le rupea şi trupurile lor cu dinții le muşca.

şaptelea an al lui Marcus Aurelius Antoninus" (166-167) şi al coîmpăratului Lucius Aurelius Verus (161-169), deşi unii cercetători îl plasează în timpul domniei împăratului Antoninus Pius (138-161). În epistolă se spune că moartea a avut loc în luna „Xanthikos", cuvânt care a fost tradus „luna prezentă". Unii specialişti îl traduc „martie", în timp ce alții optează pentru „aprilie" sau „mai". În privința zilei: ceasul al optulea corespunde orei 8 conform uzanței romane, sau orei 14 conform uzanței răsăritene. Tradiția acceptată a Bisericii aşează data adormirii sale în ziua de 23 februarie, la ora două după-amiaza. Anul 155 este considerat a fi cel mai timpuriu an în care ar fi putut avea loc mucenicia iar anul 166 ultimul posibil. Eusebiu a acceptat fără să verifice informația potrivit căreia mucenicul a fost ucis în 166 dar ultimele dezbateri i-a determinat pe critici să se oprească asupra anului 155 sau 156.

Relatarea muceniciei Sfântului Policarp se află în aşa-numita Epistolă către Smirneni citată de Eusebiu al Cezareei. Epistola a supraviețuit în cinci manuscrise greceşti şi de asemenea într-unul latin, de calitate inferioară, dar care

---

În casa stăpânitorului era un creştin, care a zis către stăpânitor: „De vei porunci, stăpâne, eu voi chema un om care, fără osteneală, va tămădui pe robul tău". Şi, poruncindu-i stăpânul, a plecat omul acela şi a chemat pe Sfântul Episcop Policarp, care, încă neintrând în casa stăpânitorului, diavolul a început a striga: „Vai mie, că Policarp vine la mine şi voi fugi, chiar nevrând, de aici". Intrând sfântul, îndată diavolul tremurând a ieşit şi a fugit din sluga stăpânitorului. Văzând acesta, s-a mirat mult. Cu nişte minuni ca acestea făcute de Sfântul Policarp, apoi prin tămăduirile făcute de toate bolile şi prin punerea mîinilor lui, mulți s-au întors la Hristos Dumnezeu şi din zi în zi creştea Biserica lui Hristos. Iar [astfel] urâta închinare idolească se împuțina în cetatea Smirna...". *Viețile Sfinților*, luna februarie, Editura Episcopiei Romanului, 1999, pp. 265-267.

are mai multe copii. Manuscrisele greceşti sunt următoarele: 1) *Mosquensis* 160 (acum 159), în Biblioteca Sfântului Sinod din Moscova (sec. XIII); 2) *Baroccianus* 238[b], în Biblioteca Bodleiană la Oxford (sec. 11); 3) *Paris. Bibl. Nat. Graec*. 1542[p]; 4) *Vindob. Hist. Graec. Eccl*. iii (anterior xi) [v] (sfârşitul secolului al XI-lea sau începutul secolului al XII-lea) şi 5) *S. Sep. Hierosol*. I fol. 136 [s] la Ierusalim (sec. X).

O parte din moaştele Sfântului Policarp se găsesc de aproape cinci sute de ani în Sfânta Mănăstire Ambelakiotissa Panaghia-Sfântul Policarp. În vechime Mănăstirea a fost numită Kozitses sau Ambelakiotissa Theotokos. Se află situată în muntoasa Nafpaktia, la poalele Muntelui Ardine (1720 m) şi pe partea opusă Muntelui Tsekouri (1736 m). Cele mai prețioase odoare ale mănăstirii sunt icoana Theotokos Ambelakiotissa, care a fost descoperită în chip minunat la doi ani după căderea Constantinopolului (1453), şi mâna dreaptă a Sfântului Policarp. Vezi, de asemenea, cartea intitulată Ἱερὰ Μονὴ Ἀμπελακιωτίσσης Παναγίας - Ἁγίου Πολυκάρπου, 1455-1955, a lui Atanasie Damianos (Atena, 1955), care vorbeşte despre achiziționarea de către mănăstire a moaştelor sfântului. Moaştele făcătoare de minuni ale sfântului a fost cumpărată de mănăstire în 1479 după ce monahii Arsenie şi Samuel au primit binecuvântare în acest sens de la patriarh. Pe atunci, moaştele se aflau în posesia unei anumite văduve care le primise ca moştenire de familie. Această practică nu este necunoscută ortodocşilor. Moaştele Sfântului Spiridon, de asemenea, au intrat în posesia privată a unei familii din generație în generație. Monahii însă, după mult efort şi cheltuială au achiziționat moaştele Sfântului Policarp. Acestea constă din mâna sfântului de la cot până la degete. Mâna schițează gestul binecuvântării. Este păstrată într-o raclă scumpă, împodobită cu reprezentarea

Bunei-Vestiri şi cuvintele Arhanghelului Gavriil: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri" [Lc. 1, 35]. Mai există o altă inscripție, care spune: „Luna mai a anului 1792 – mâna Sfântului sfințit Mucenic Policarp, Episcopul Smirnei – tezaur al Mănăstirii Ambelakiotissa din Kozitses. S-a argintat pe cheltuiala Preacuviosului ieromonah Grigorie Plataniotos şi prin lucrarea aurarului Panaghiotis Damianopoulos din Kozitsa" (*Sinaxarul mare* [grec], pp. 472, 473, n. 1).

MUCENICIA SFÂNTULUI POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI[*]

Biserica lui Dumnezeu care locuieşte ca un străin[1] în Filomelium către toate celelalte [adunări de fraţi] de pretutindeni ale Sfintei Biserici soborniceşti[2]: mila, pacea şi dragostea lui Dumnezeu şi a Domnului nostru Iisus Hristos să vă fie date din belşug.

I, 1. V-am scris, fraţilor, cuvânt despre mucenici şi despre fericitul Policarp, care a oprit persecuţia ca şi cum ar fi pecetluit-o prin mucenicia sa. Fiindcă toate s-au petrecut pentru ca Domnul să ne arate o dată în plus o pildă de mu-cenicie după Evanghelie.

2. Căci el a aşteptat să fie dat asemenea Domnului, pentru ca şi noi să devenim imitatori ai Lui, nu doar căutând cele ale noastre, ci şi pe cele ale fraţilor noştri[3]. Fiindcă lucrarea dragostei adevărate şi neclintite este nu doar a căuta [omul] să se mântuiască pe sine, ci pe toţi fraţii.

---

[*] Text grec în Ignace d' Antioche, Polycarpe de Smyrne, *Lettres, Martyre de Polycarpe*, texte grec, introduction, traduction et notes de P. Th. Camelot, O. P., col. *Sources Chrétiennes* [*SC*], vol. 10, Les Éditions du Cerf, Paris, 1969, pp. 210-238.

[1] πάροικος în opoziţie cu κάτοικος, „locuitor definitiv"; *cf.* Fapte 7, 6; Ef. 2, 19; I Pt. 2, 11.

[2] καθολικῆς ἐκκλησίας, în sens de Biserică universală opusă celor locale; Biserica universală „se află pe tot cuprinsul pământului locuit" (κατὰ τὴν οἰκουμένην).

[3] Fil. 2, 4.

II, 1. Fericite şi strălucite sunt, prin urmare, muceniciile care s-au săvârşit după voinţa lui Dumnezeu. Căci trebuie să devenim mai cu luare aminte şi să atribuim autoritatea lui Dumnezeu peste toate.

2. Dar cine nu ar putea să admire nobleţea, răbdarea şi iubirea lor faţă de Stăpân? Atât de zdrobiţi de biciuiri încât se putea vedea alcătuirea trupului lor până la venele şi arterele lor dinlăuntru, ei au răbdat într-o asemenea măsură încât şi pe privitori i-au făcut să plângă şi să jelească; ei au ajuns la un asemenea curaj încât nici unul din ei nu a slobozit vreun geamăt sau vreun suspin, arătându-ne astfel tuturor că, în acel ceas, nobilii mucenici ai lui Hristos erau ca şi absenţi din trup sau mai degrabă că Domnul era de faţă şi vorbea cu ei.

3. Şi având atenţia îndreptată numai asupra harului lui Hristos, ei au dispreţuit chinurile lumii, astfel că într-un singur ceas şi-au agonisit viaţa veşnică. Iar focul chinuitorilor lipsiţi de omenie a fost rece pentru ei fiindcă aveau înaintea ochilor fuga de focul cel veşnic, care nu se stinge niciodată, şi cu ochii inimii priveau la cele bune pregătite pentru cei care rabdă îndelung şi pe care urechea nu le-a auzit, ochiul nu le-a văzut iar la inima omului nu s-au suit[4]; acestea le-au fost tainic dezvăluite de Domnul, lor care nu mai erau oameni, ci îngeri.

4. La fel, şi cei care au fost condamnaţi la fiare au răbdat pedepse groaznice, fiind întinşi pe piroane şi chinuiţi cu alte felurite cazne, pentru ca prin aceste chinuri să îi facă, dacă ar fi posibil, să se întoarcă de la credinţă.

III, 1. Însă diavolul a plănuit multe împotriva lor. Dar prin harul lui Dumnezeu el nu a putut să izbândească nimic împotriva vreunuia. Căci preanobilul Germanicus a

---

[4] I Cor. 2, 9; Is. 64, 3.

întărit slăbiciunea lor prin neclintirea sa; el, care s-a luptat strălucit împotriva fiarelor. Fiindcă atunci când proconsulul a dorit să îl convingă spunându-i să-i fie milă de tinerețea lui, [Germanicus] a ațâțat fiara lovind-o, dorind să fie eliberat mai repede de viața lor nedreaptă şi nelegiuită.

2. Aşadar, toată mulțimea minunându-se de curajul poporului iubitor de Dumnezeu şi cinstitor de Dumnezeu al lui Hristos, a strigat: „Să piară ateii[5]! Să fie înfățişat[6] Policarp!”.

IV. Dar un anumit om, pe nume Quintus, un frigian care sosise de curând din Frigia, fu cuprins de frică la vederea fiarelor. El însuşi, silindu-se pe sine, s-a înfățişat proconsulului împreună cu alții. După multe rugăminți, proconsulul l-a convins să jure zeilor şi să aducă jertfă. Din acest motiv, fraților, noi nu îi lăudăm pe cei ce se predau, fiindcă nu aceasta ne învață Evanghelia[7].

V, 1. La început, preaminunatul Policarp auzind acestea, nu s-a tulburat ci a dorit să rămână în continuare în cetate, însă a fost convins de cea mai mare parte a creştinilor să plece în taină. S-a retras într-o locuință la țară, nu departe de oraş, alături de un mic număr de creştini; aşa îi era obiceiul, ziua şi noaptea nu făcea nimic altceva decât să se roage pentru toți şi pentru toate Bisericile din lume.

2. Şi, cu trei zile înainte de prinderea lui, în timp ce se ruga, a avut o vedenie: a văzut cum focul ardea perna sa. Trezindu-se din vedenie[8], a zis celor ce se aflau împreună cu el: „Trebuie să fiu ars de viu”.

---

[5] În primul veac al creştinismului era des întâlnită acuzația de ateism împotriva creştinilor din cauza refuzului lor de a se închina la idolii populației majoritar păgâne.

[6] ζητείσθω, „adus pentru interogatoriu”.

[7] In. 7, 1; Mt. 10, 23.

[8] Textual: „întorcându-se”.

VI, 1. Fiindcă era căutat fără încetare, [Sfântul Policarp] s-a mutat într-o altă casă; cei care îl căutau au sosit imediat acolo[9]. Negăsindu-l, aceştia au luat cu ei doi sclavi tineri, dintre care unul, fiind supus torturii, a mărturisit.

2. Nu putea [Sfântul Policarp] să rămână ascuns, fiindcă cei care îl trădaseră erau chiar casnicii săi. Iar irinarhul[10], cel desemnat cu acelaşi nume cu al lui Irod, era nerăbdător să îl aducă la stadion pe mucenic pentru ca astfel [mucenicul] să îşi împlinească sarcina, devenind părtaş al lui Hristos, iar cei care l-au predat să primească pedeapsa lui Iuda.

VII, 1. Aşadar, luând cu ei sclavul [care îl vânduse], într-o zi de vineri pe la vremea cinei, urmăritorii şi gărzile călare, înarmați după obiceiul lor, au plecat să îl caute „ca pe un tâlhar"[11]. Au sosit în puterea nopții şi l-au găsit întins pe pat într-o cameră de sus a casei, şi deşi ar fi putut pleca de acolo în altă parte, el nu a vrut şi a zis: „Voia lui Dumnezeu să se facă"[12].

2. Aşadar, auzind că aceştia au sosit, a coborât şi a vorbit cu ei, iar privitorii se minunau de vârsta şi fermitatea lui şi de faptul că fusese nevoie un astfel de zel pentru a prinde un bărbat atât de vârstnic. A poruncit pe dată, chiar în ceasul acela, să li se dea de mâncare şi de băut atât cât doresc ei, implorându-i să îi acorde răgaz de o oră ca să se roage netulburat.

---

9 Au sosit la primul loc unde se adăpostise Sfântul.

10 Comandantul trupelor care asigurau ordinea publică în cetate şi desfăşurarea în bună orânduială a treburilor specifice în viața de zi cu zi a unui oraş din Imperiul roman (se avea în vedere mai ales paza piețelor, tribunalelor şi a templelor).

11 Mt. 26, 55.

12 Cu referire la Lc 22, 42 şi In. 6, 38.

3. Aceştia consimţind, s-a rugat stând în picioare, fiind atât de plin de harul lui Dumnezeu, încât timp de aproape două ore el nu a putut să vorbească iar cei care ascultau erau uimiţi şi mulţi dintre ei au simţit pocăinţă pentru că veniseră împotriva unui bătrân atât de dumnezeiesc.

VIII, 1. După ce şi-a încheiat rugăciunea, în care i-a pomenit pe toţi cei cu care se întâlnise de-a lungul timpului, mici şi mari, iluştri sau necunoscuţi, şi întreaga Biserică sobornicească de pretutindeni, sosind ceasul plecării, l-au pus pe un asin şi l-au dus în oraş, într-o zi de mare sabat[13].

2. Irinarhul Irod şi tatăl său Nicetas i-au ieşit înainte şi l-au luat în carul lor şi, aşezându-se lângă el, au încercat să-l convingă, spunându-i: „Ce este greşit în a zice «Stăpânul Caesar», a aduce daruri de tămâie [idolilor], a face celelalte lucruri şi a-ţi scăpa viaţa?”. Însă, la început el nu le-a răspuns, dar fiindcă aceştia insistau le-a zis: „Nu am de gând să fac ceea ce mă sfătuiţi”.

3. Apoi, fiindcă nu au putut să-l convingă, aceştia i-au adresat cuvinte de ameninţare, iar atunci când l-au împins în grabă, căzând din car, şi-a rupt fluierul piciorului. Dar el, fără nici măcar să se răsucească de durere, şi-a continuat drumul cu avânt, ca şi cum nu ar fi băgat de seamă ceea ce tocmai pătimise, fiind dus la stadion; atât de mare era tumultul din stadion, încât nimeni nu-şi putea auzi vocea.

---

[13] σαββάτου μεγάλου, cf. Ioan 19, 31; a se observa paralelismele cu naraţiunea Patimilor Mântuitorului Iisus Hristos din Evanghelii. Aici nu este vorba de Sâmbăta Mare din Săptămâna Mare, aşa cum va începe să fi numită din vremea Sfântului Ioan Hrisostom (sec. IV), ci de un sabat care coincidea cu o zi de sărbătoare sau de festival.

IX, 1. Pe când Policarp intra în stadion s-a auzit o voce din cer care a zis: „Fii tare, Policarp, şi poartă-te ca un bărbat!"[14]. Iar pe cel ce vorbea nu l-a văzut nimeni, însă vocea a fost auzită de cei dintre ai noştri care au fost atunci de faţă. Mai mult, atunci când a fost adus în stadion, s-a făcut un şi mai mare zgomot, fiindcă ei auziseră că Policarp fusese prins.

2. Aşadar, când a fost adus înaintea lui, proconsulul l-a întrebat dacă el este Policarp. Adeverind el aceasta, proconsulul a încercat să-l facă să-şi nege credinţa, spunând: „Cinsteşte-ţi vârsta" şi altele asemenea, aşa cum este obiceiul acestora să spună: „Jură pe destinul[15] Caesarului! Căieşte-te! Spune: «Să piară ateii!»". Policarp însă, cu o înfăţişare gravă, a privit în faţă mulţimea nelegiuită din stadion şi, ridicând mâna către ei, a suspinat privind spre cer şi a zis: „Să piară ateii!".

3. Fiindcă proconsulul insista zicând: „Jură şi te voi elibera. Insultă-L pe Hristos!", Policarp a spus: „De optzeci şi şase de ani Îl slujesc[16] şi nu mi-a făcut nici un rău. Cum aş putea să Îl hulesc pe Împăratul meu Care m-a izbăvit?".

---

[14] Cf. Ios. 1, 6-7.

[15] τύχη, „noroc" sau „destin", echivalentul grec al latinescului *genius* (sau *fatum*). Aşadar, formula „Jur pe geniul lui Cezar" era un jurământ adoptat în timpul domniei lui Iulius Cezar (13 iulie 100 î.d.Hr. - 15 martie 44 î.d.Hr.) şi a continuat în timpul succesorilor săi. Jurământul era respins de creştini, care considerau „geniul" împăratului drept un zeu mincinos iar jurământul o formă de idolatrie. Drept urmare, era în mod obişnuit întrebuinţat de magistraţi pentru a-i testa pe creştini în timpul persecuţiilor.

[16] Nu se ştie dacă Sfântul Policarp vorbeşte aici despre optzeci şi şase de ani de la naşterea sa sau de la convertirea la creştinism ori de la botezul său.

X, 1. Şi fiindcă acela încă insista şi zicea: „Jură pe destinul Cezarului!”, Policarp a răspuns: „De vreme ce tu îţi închipui că voi jura pe destinul Cezarului, aşa cum zici, pretinzând că nu mă cunoşti cine sunt, ascultă cum îţi spun pe faţă: Sunt creştin. Şi dacă doreşti să înveţi de la mine doctrina Creştinismului, dă-mi o zi la dispoziţie şi ia aminte”. Însă proconsulul a răspuns: „Convinge poporul de aceasta”.

2. Policarp a zis: „De la tine am avut pretenţia că vom putea purta o discuţie fiindcă noi ne-am deprins să cinstim aşa cum se cuvinte autorităţile şi stăpânirile rânduite de Dumnezeu, faptă care nu ne aduce nici un rău. Însă pe aceştia nu îi consider vrednici ca să-mi rostesc apărarea înaintea lor”.

XI, 1. Dar proconsulul a zis: „Am fiare aici şi te voi arunca lor dacă nu îţi schimbi convingerile”. El a răspuns: „Porunceşte aceasta fiindcă pentru noi nu este îngăduită schimbarea convingerii de la mai bine la mai rău; însă este bună întoarcerea de la cele necuviincioase la cele cuviincioase”.

2. Acela i-a zis din nou: „Dacă nu îţi schimbi convingerile, voi dispune să fii mistuit în foc, de vreme ce dispreţuieşti fiarele”. Dar Policarp a zis: „Tu mă ameninţi cu acel foc ce arde un ceas şi apoi curând se stinge; dar tu nu ştii de focul judecăţii ce va să vină şi al pedepsei veşnice păstrat pentru cei lipsiţi de evlavie. Însă ce te mai reţine? Fă ceea ce doreşti!”.

XII, 1. După ce a zis aceste lucruri dar şi altele, s-a umplut de curaj şi de bucurie şi faţa îi era atât de plină de har încât el nu numai că nu a căzut pradă spaimei [din cauza celor spuse lui], ci dimpotrivă, l-a uimit pe proconsul care a trimis pe crainicul său în mijlocul stadionului ca să strige de trei ori: „Policarp s-a mărturisit pe sine că este creştin!”.

2. După ce crainicul a vestit acestea, întreaga mulţime de păgâni şi de evrei care locuiau în Smirna a strigat cu mânie nestăpânită şi cu glas mare: „Acesta este învăţătorul Asiei, părintele creştinilor, nimicitorul zeilor noştri, care îi învaţă pe mulţi să nu jertfească şi să nu se închine". Acestea zicând, strigau şi cereau asiarhului Filip să slobozească un leu asupra lui Policarp. Dar acesta a răspuns că nu are dreptul să facă aceasta fiindcă jocul de-a vânătoarea de fiare se încheiase.

3. Apoi au socotit de cuviinţă să strige unanim ca Policarp să fie ars de viu. Fiindcă trebuia ca să se împlinească în văzul tuturor vedenia pe care o avusese pe când se ruga, cea cu perna arzând, când întorcându-se către credincioşii cei împreună cu el a rostit următoarele cuvinte în chip profetic: „Trebuie să fiu ars de viu".

XIII, 1. Acestea, aşadar, s-au petrecut atât de repede, mai repede chiar decât se poate spune în cuvinte; din ateliere şi din băi au fost aduse lemne şi vreascuri de către gloate, dar mai ales de către iudei, care, după obiceiul lor, au ajutat cu multă râvnă la aceasta. 2. Atunci când focul a fost pregătit, dezbrăcându-se de toate hainele şi desfăcându-şi cingătoarea, a încercat să se descalţe singur; el nu mai făcuse asta înainte fiindcă întotdeauna care mai de care dintre credincioşi se arăta dornic să-i atingă trupul mai repede; căci încă dinainte de încărunţire era împodobit întru totul de o bună vieţuire. 3. Aşadar, imediat au fost pregătite materialele necesare pentru rug. Fiindcă ei intenţionau să-l ţintuiască în cuie, le-a zis: „Lăsaţi-mă aşa; fiindcă Cel Care mi-a dat să îndur focul îmi va da să rămân neclintit[17] pe rug chiar şi fără ajutorul cuielor voastre".

[17] ἄσκουλτον. O formulare interesantă care poate trimite la harul profeţiei de care se bucura Sfântul Policarp, fiindcă ἄσκουλτον înseamnă şi „nevătămat" (aşa cum vom vedea în capitolul XV, focul rugului nu a putut mistui trupul lui Policarp).

XIV, 1. Prin urmare, nu l-au mai bătut în cuie, ci l-au legat. Cu mâinile duse la spate şi legate, ca un berbec ales dintr-o turmă mare pus înainte şi pregătit pentru a fi o jertfă de ardere de tot plăcută lui Dumnezeu[18], el şi-a îndreptat privirea spre cer şi a zis: „Doamne, Dumnezeule Atotputernice, Tatăl Copilului[19] Tău iubit şi binecuvântat, Iisus Hristos, prin Care noi am primit cunoştinţa deplină despre Tine, Dumnezeul îngerilor şi al puterilor şi a toată creaţia şi al întregului popor al drepţilor care trăiesc înaintea Ta.

2. Te binecuvântez pentru că m-ai învrednicit de această zi şi de acest ceas, să fiu părtaş cu mulţimea mucenicilor la potirul Hristosului Tău spre învierea vieţii veşnice a sufletului şi a trupului în nestricăciunea Duhului Sfânt. Fie ca astăzi eu să fiu primit printre aceştia înaintea Ta ca o jertfă grasă şi primită, precum Tu ai pregătit şi arătat dinainte şi împlinit, Dumnezeule credincios[20] şi adevărat. Din această pricină şi pentru toate celelalte Te măresc, Te binecuvântez, Te slăvesc prin Iisus Hristos, Arhiereul cel veşnic şi mai presus de ceruri, Copilul Tău iubit, prin Care, împreună cu El şi cu Sfântul Duh, Ţi se cuvine slavă acum şi în veacurile ce vor fi. Amin”.

XV, 1. După ce a zis amin şi şi-a sfârşit rugăciunea, oamenii care aveau în grijă rugul au aprins focul. O flacără mare ridicându-se, am văzut o minune, noi, cei cărora

---

[18] ὁλοκαύτωμα δεκτὸν τῷ Θεῷ.

[19] παιδός σου. Întrebuinţarea lui παῖς cu referire la Hristos este rară şi de obicei se găseşte doar în rugăciuni, vezi *Epistola către Diognet* VIII, 9, 11; IX, 1; *Didahia* IX, 2; *I Clement* 59, 2 şi Fapte 3, 13. 26; 4, 27, 30. Dacă în Fapte poate fi tradus ca „slujitor” aici înseamnă clar „copil”, *cf*. Kirsopp Lake, *Apostolic Fathers*, vol. II, Loeb Classic Library, Harvard University Press, London, 1965, p. 331.

[20] ἀψευδὴς, cu sensul de fidel, Care Îşi ţine cuvântul dat spre deosebire de zeii mincinoşi, demonii.

ne-a fost dat să o vedem. Iar noi am fost păstraţi în viaţă pentru a vesti şi altora cele întâmplate.

2. Aşadar, focul avea forma unei încăperi, precum pânza unei nave umflată de vânt, care a înconjurat corpul mucenicului ca o pavăză rotundă. Iar el era în mijloc nu precum un trup cuprins de flăcări, ci precum o pâine când se coace sau ca aurul şi arginul când este curăţat în cuptor. Şi simţeam o mireasmă atât de plăcută, precum cea de tămâie sau de alte mirodenii preţioase.

XVI, 1. În cele din urmă, după ce nelegiuiţii au văzut că trupul lui nu putea fi ars de flăcări, au poruncit să fie trimis la el un confector ca să-l înjunghie cu un cuţit. Dar după ce a făcut aceasta, a ţâşnit (un porumbel şi) atât de mult sânge, încât s-a stins focul, iar mulţimea era uimită să vadă o atât de mare deosebire între cei necredincioşi şi cei aleşi.

2. Printre aceştia s-a numărat şi acest preaminunat Policarp, care a fost în zilele noastre un învăţător apostolic şi profetic, episcopul Bisericii soborniceşti din Smirna. Căci orice cuvânt care a ieşit din gura lui s-a împlinit şi se va împlini.

XVII, 1. Însă vrăjmaşul, calomniatorul şi răul, cel ce stă împotriva neamului celor drepţi, văzând măreţia muceniciei acestuia şi purtarea sa fără de pată încă de la început, fiind precum unul încoronat cu coroana nestricăciunii, şi că dobândise un premiu de netăgăduit, a uneltit ca nici măcar trupuşorul[21] acestuia să nu poată fi luat de noi, deşi mulţi doreau să poată aceasta pentru a fi părtaşi cu sfântul lui trup.

2. Aşadar, el i-a sugerat lui Nicetas, tatăl lui Irod, fratele Alciei, să-l roage pe proconsul să nu dea trupul acestuia, spunând „ca nu cumva lăsându-L pe Răstignit, să înceapă

[21] το σωμάτιον, diminutivul lui το σῶμα.

să-l cinstească pe acesta în loc”. Şi a zis aceasta fiind instigat şi presat de evrei, care erau de pază atunci când noi am vrut să îl luăm pe mucenic de pe rug. Evreii nu înţeleg că noi nu Îl vom putea părăsi vreodată pe Hristos Care, fără de vină fiind, a pătimit pentru mântuirea tuturor celor din lume care se mântuiesc, şi nici nu vom cinsti pe un altul.

3. Căci fiind Fiul lui Dumnezeu, Lui I ne închinăm, iar pe mucenici îi iubim după vrednicie ca pe ucenicii şi imitatorii Domnului din cauza afecţiunii lor neîntrecute pentru Împăratul şi Învăţătorul lor; fie ca şi noi să fim aflaţi părtaşi şi împreună-ucenici cu ei.

XVIII, 1. Aşadar, când centurionul a văzut cearta stârnită de iudei, a pus trupul în mijloc, dându-i foc, aşa cum este obiceiul lor.

2. Astfel am reuşit şi noi, în cele din urmă, să luăm oasele sale mai preţioase decât cele mai preţioase pietre şi mai încercate decât aurul, pe care apoi le-am pus într-un loc cuvenit lor.

3. Fie ca aici, dacă va fi posibil, să dea Domnul să ne adunăm în bucurie şi veselie şi să sărbătorim ziua de naştere a muceniciei sale, atât în amintirea celor care s-au luptat înaintea noastră, cât şi pentru instruirea şi pregătirea celor care intenţionează să o facă în viitor.

XIX, 1. Astfel s-au petrecut lucrurile cu fericitul Policarp cel care, deşi a fost împreună cu cei din Filadelfia cel de-al doisprezecelea martirizat în Smirna, este pomenit mai mult decât toţi ceilalţi, astfel încât chiar păgânii vorbesc în tot locul despre el; el a fost nu numai un învăţător strălucit, ci şi un mucenic de seamă, a cărui mucenicie toţi doresc să o imite, fiindcă a fost după Evanghelia lui Hristos[22].

---

[22] Aceeaşi idee prezentă în capitolul I, 1: mucenicia săvârşită după modelul instituit de Hristos Cel Care, nevinovat fiind, a pătimit pentru lume.

2. Fiindcă biruind pe nedreptul magistrat prin răbdarea sa şi primind coroana nestricăciunii, slăveşte pe Dumnezeu şi Tatăl Atotțiitorul, bucurându-se împreună cu apostolii şi cu toți drepții, şi binecuvântează pe Domnul nostru Iisus Hristos, Izbăvitorul sufletelor noastre şi Călăuzitorul trupurilor noastre şi Păstorul Bisericii soborniceşti din toată lumea.

XX, 1. Aşadar, voi ați cerut ca cele petrecute să fie explicate pe larg, dar noi momentan vi le-am prezentat într-un rezumat prin fratele nostru Marcion. După ce veți lua la cunoştință acestea, trimiteți epistola şi fraților care sunt departe pentru ca şi ei să-L slăvească pe Domnul Cel Care Îşi face aleşi din propriii Săi slujitori.

2. Iar Celui Ce poate să ne ducă pe toți în harul şi darul Său în Împărăția Sa veşnică, prin Copilul Său Cel Unul-Născut, Iisus Hristos, în veci să-I fie slava, cinstea, puterea, măreția[23].

Salutați pe toți sfinții.

Vă îmbrățişează cei împreună cu noi şi Evarestos, cel care a scris epistola, cu toată casa lui.

XXI. Fericitul Policarp a fost martirizat în a doua zi a lunii Xanthicos [februarie], cu şapte zile înainte de calendele lui martie, în zi de mare sabat, în ceasul al optulea. A fost arestat de Irod, în timpul păstoririi lui Filip din Tralles şi al proconsulatului lui Statius Quadratus, însă sub veşnica stăpânire a Domnului nostru Iisus Hristos[24], cu El să fie slava, cinstea, măreția şi tronul veşnic din generație în generație. Amin.

---

[23] Cf. I Tim. 6, 16; I Pt. 4, 11; Jud. 25; Apoc. 1, 16; 5, 13.

[24] Kirsopp Lake este de părere că această formulare este intenționat introdusă în locul referinței uzuale la împăratul roman care se afla la putere în timpul evenimentului relatat (*op. cit.*, p. 341).

Apendice

XXII, 1. Vă urăm, fraților, să fiți tari atunci când umblați după cuvântul Evangheliei lui Iisus Hristos – cu El să fie slava lui Dumnezeu, împreună cu Tatăl şi Duhul Sfânt – spre izbăvirea sfinților aleşi, precum a mărturisit fericitul Policarp, pe ale cărui urme [păşind] să ne fie dat să fim aflați în Împărăția lui Iisus Hristos.

2. Acestea le-a copiat Gaius de la Irineu, ucenic al lui Policarp, care a locuit împreună cu Irineu. Iar eu, Socrate, am scris [acestea] în Corint după o copie a lui Gaius. Harul să fie cu toți.

3. Iar eu, Pionius, am scris din nou cele mai sus menționate, după ce le-am căutat, fiindcă aşa mi-a arătat fericitul Policarp într-o descoperire – aşa cum voi lămuri în cele ce urmează, adunând fragmentele aproape distruse de timp pentru ca şi Domnul Iisus Hristos să mă adune şi pe mine împreună cu aleşii Săi în Împărăția Lui cerească, Lui fie slava, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt în vecii vecilor. Amin.

Apendice la manuscrisul din Moscova

1. Acestea Gaius le-a copiat din cele scrise de Irineu, cel care a locuit împreună cu Irineu, care a fost ucenicul lui Policarp.

2. Dar acest Irineu, fiind la Roma în timpul martiriului Episcopului Policarp, a învățat pe mulți. Sunt în uz multe scrieri ale sale, foarte frumoase şi drept slăvitoare. În acestea el îl menționează pe Policarp, cum că a învățat de la el; a combătut aşa cum se cuvine orice erezie şi a predat mai departe legea bisericească şi universală pe care a primit-o de la sfânt.

3. Se spune şi aceasta: odată, Marcion, de la care sunt numiţi marcioniţii, s-a întâlnit cu Sfântul Policarp şi zicând: „Recunoaşte-ne, Policarpe!”, el a răspuns: „Îl recunosc, îl recunosc pe întâiul născut al satanei”.

4. De asemenea, se mai poate citi şi aceasta în scrierile lui Irineu cum că în ziua şi ceasul când Policarp a fost martirizat la Smirna, Irineu, care se afla la Roma, a auzit o voce ca de trâmbiţă, care a zis: „Policarp a fost martirizat”.

5. Prin urmare, aşa cum s-a zis, din scrierile lui Irineu a copiat Gaios, iar din Gaios a transcris Isocrate o copie în Corint. Iar eu, Pionius, am scris din nou după copiile lui Isocrate aproape distruse de timp, pe care le-am căutat în urma descoperirii Sfântului Policarp, adunându-le pentru ca şi Domnul Iisus Hristos să mă adune şi pe mine de asemenea, împreună cu aleşii Lui, în Împărăţia Lui cea mai presus de ceruri; Lui fie slava împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în vecii vecilor. Amin.

MĂRTURII DESPRE SFÂNTUL POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI

Sfântul Ignatie Teoforul, Episcopul Antiohiei († 107)*

III, 36, 1. În Asia strălucea printre toți un discipol al apostolilor, Policarp, căruia îi fusese încredințată Biserica Smirnei de unii dintre martorii oculari şi slujitori ai Domnului.

5. Astfel, în timp ce [Sfântul Ignatie al Antiohiei] se afla în Smirna, acolo unde era Policarp, a scris o epistolă Bisericii din Efes unde îl menționează pe păstorul acesteia, Onisim.

10. Şi după ce [Ignatie] a trecut dincolo de Smirna, din Troas le-a vorbit din nou în scris celor din Filadelfia, dar şi Bisericii smirnenilor însă în special conducătorului acesteia, Policarp, şi de vreme ce îl ştia ca un bărbat cu totul apostolic îi încredințează, ca un adevărat şi bun păstor, turma sa din Antiohia, şi l-a rugat să îi poarte de grijă cu sârguință.

13. Policarp, de asemena, aminteşte de cele treisprezece scrisori ale lui Ignatie în epistola sa către Filipeni, spunând cu cuvintele sale: „Vă îndemn dar ca toți să fiți ascultători cuvântului dreptății şi să rămâneți neclintiți în răbdarea pe care ați şi văzut-o cu ochii voştri la fericiții Ignatie, Zosima şi Rufus, dar şi la alții care s-au ridicat

* Mărturie consemnată de Eusebiu al Cezareei, în *Istoria bisericească*, III. 36, 1 (Text grec în Eusèbe de Césarée, *Histoire Ecclésiastique*, I-IV, texte grec, traduction et annotation par Gustave Bardy, col. *SC*, vol. 31, Les Éditions du Cerf, Paris, 1952, pp. 147-150).

chiar dintre voi, şi la însuşi Pavel şi la ceilalţi apostoli. Încredinţaţi fiind că aceştia toţi «nu au alergat în van», ci în credinţă şi în dreptate, şi că ei se află în locul care le este cuvenit, lângă Domnul, împreună cu Care au şi pătimit. Ei nu au iubit veacul de acum, ci pe Cel Care a murit pentru noi şi pe Care Dumnezeu L-a înviat”.

Mai precizează în continuare:

14. „Mi-aţi scris, şi voi şi Ignatie, ca, în cazul în care se va duce cineva în Siria, să ia cu sine şi scrisorile de la voi. Şi aceasta şi voi face dacă voi găsi timp prielnic, fie eu, fie cel pe care îl voi trimite ca să fie şi pentru voi reprezentant. Epistolele lui Ignatie care ne-au fost trimise de el şi pe celelalte pe care le avem vi le trimitem vouă, după cum ne-aţi poruncit; ele sunt alăturate acestei epistole şi vă veţi folosi mult din ele. Căci se preocupă de [cele privitoare la] credinţă şi răbdare şi tot ceea ce este ziditor în Domnul nostru.”

Epistola Sfântului Ignatie, Episcopul Antiohiei, către Sfântul Policarp, Episcopul Smirnei*

Ignatie, [numit] şi Purtătorul-de-Dumnezeu, episcopului Bisericii smirnenilor, Policarp, dar mai bine zis celui care Îl are ca episcop pe Dumnezeu Tatăl şi pe Domnul Iisus Hristos[1], cu multă bucurie!

I, 1. Primind cu bucurie gândul tău dumnezeiesc, întemeiat aşa cum este pe o piatră neclintită, dau multă slavă,

* Text grec în *SC*, vol. 10, pp. 146-154.

[1] *Cf.* I Pt. 2, 25: „V-aţi întors acum la Păstorul şi Păzitorul sufletelor voastre”.

fiindcă am fost învrednicit de chipul tău cel fără prihană, drept aceea mă bucur în Dumnezeu.

2. Te rog, în harul cu care eşti înveşmântat, să-ţi ţii calea şi pe toţi să îi îndemni să se izbăvească. Răzbună[2] oportunitatea[3] [care ţi-a fost dată] cu toată precauţia din partea trupului şi a sufletului. Îngrijeşte-te de unire, căci nimic nu este mai bun ca aceasta. Poartă-i pe toţi aşa cum Domnul [te poartă] pe tine, pe toţi răbdându-i în iubire, aşa cum de altfel şi faci.

3. Dedică-te rugăciunilor neîncetate; cere înţelepciune mai multă decât ai. Priveghează, având un suflet neadormit. Vorbeşte fiecărui bărbat în parte, după asemănarea lui Dumnezeu; poartă bolile tuturor[4] ca un atlet desăvârşit; unde este mai multă osteneală[5], [este şi] mai mult câştig.

II, 1. Dacă iubeşti pe ucenicii buni, nu afli nici o mulţumire; mai degrabă, prin blândeţe, adu-i sub ascultarea ta pe cei mai afectaţi de ciumă[6]. Nici o rană nu se tămăduieşte cu acelaşi pansament. Crizele grave alină-le cu cataplasme.

2. Să fii în toate prudent precum şarpele şi nevinovat precum porumbelul[7]. Din acest motiv eşti şi din carne, şi din duh, pentru ca să poţi face pe placul[8] celui ce se arată

---

[2] Un sens secundar al lui ἐκδικέω este „a justifica".

[3] τόπος, înseamnă în principal „loc" dar metaforic are sensul de „ocazie", „şansă", „oportunitate".

[4] Mt. 8, 17.

[5] κόπος, l-am tradus astfel ţinând cont şi de I Cor. 15, 58; II Cor. 11, 27; Apoc. 2, 2.

[6] λοιμοτέρους. Se referă la „ciuma (λοιμός) păcatului".

[7] Mt. 10, 16.

[8] κολακεύῃς, de la κολακεύω care are ca sens principal „a linguşi".

înaintea feţei tale. În privinţa celor nevăzute, cere ca ele să-ţi fie dezvăluite pentru ca să nu duci lipsă de nimic şi să ai din abundenţă orice dar.

3. Clipa cere de la tine, precum cârmaciul vânturi [prielnice] şi cei loviţi de furtună limanuri, ca să Îl dobândeşti pe Dumnezeu. Fii treaz ca un atlet al lui Dumnezeu, căci premiile sunt nestricăciunea şi viaţa veşnică, dar de acest lucru şi tu eşti convins. Întru toate îmi dau viaţa mea ţie şi lanţurile mele pe care le-ai iubit.

III, 1. Să nu te înspăimânte cei care par demni de încredere, dar învaţă greşit. Stai neclintit precum nicovala atunci când este lovită. Atlet puternic este cel care, deşi lovit, învinge. Dar trebuie ca mai ales pentru Dumnezeu să răbdăm toate, pentru ca şi El să ne rabde pe noi.

2. Fii mai râvnitor decât eşti. Discerne cu atenţie timpurile. Aşteaptă-L pe Cel Ce este mai presus de timp, veşnic, nevăzut, dar Care a devenit văzut pentru noi, [pe Cel Ce este] neatins, nepătimitor, dar Care a pătimit pentru noi, Care a răbdat pentru noi în tot chipul.

IV, 1. Văduvele să nu fie neglijate. După Domnul, fii tu cel care le poartă de grijă. Să nu se facă nimic fără consimţământul tău şi, mai mult, nici tu să nu faci ceva fără [consimţământul lui] Dumnezeu: aceasta să nu faci. Fii neclintit!

2. Adunările să se ţină mai des; pe fiecare să-l cercetaţi după nume.

3. Pe sclavi şi pe sclave să nu îi dispreţuiţi, dar nici ei să nu se umfle [cu trufie], ci mai mult să slujească spre slava lui Dumnezeu, pentru ca să dobândească o mai mare libertate de la Dumnezeu. Să nu dorească să fie eliberaţi cu cheltuiala comunităţii ca să nu fie aflaţi robi faţă de patimile lor.

V, 1. Fugi de îndeletnicirile[9] rele, dar mai bine vorbeşte [în public] despre ele. 2. Spune surorilor mele să Îl iubească pe Domnul şi să se mulţumească în trup şi suflet cu soţii lor. Asemănător şi fraţilor mei porunceşte-le în numele lui Iisus Hristos să îşi iubească soţiile precum „Domnul [iubeşte] Biserica"[10].

2. Dacă cineva poate să rămână în curăţie în cinstea trupului Domnului, să rămână, dar păstrând tăcerea [în privinţa aceasta]. Dacă totuşi se va lăuda cu aceasta, atunci este pierdut; iar dacă se face cunoscută [aceasta şi] altcuiva în afară[11] de episcop, s-a stricat[12]. Se cuvine ca bărbaţii şi femeile care se căsătoresc să săvârşească unirea lor după sfatul episcopului, pentru ca după Domnul să fie căsătoria lor şi nu după poftă. Toate să se facă spre cinstea lui Dumnezeu.

---

[9] τέχνη poate însemna şi abilitate, fiind posibil ca Sfântul Ignatie prin termenul κακοτεχνίας („abilităţi rele/demonice") să facă referire la practicile vrăjitoreşti atât de des întâlnite în Antichitate.

[10] *Cf.* Ef. 5, 25-29.

[11] γνωσθῇ πλὴν. O observaţie interesantă în *SC*: dacă se citeşte πλέον (*cf.* Bihlmeyer, Fischer), atunci sensul este acesta: este stricat cel ce trăieşte în feciorie „dacă se socoate mai presus de episcop", acesta din urmă presupus a fi fost căsătorit, cf. I Tim. 3, 2 (Kleist) *cf.* P. Th. Camelot, *SC*, ed. cit., p. 150.

[12] ἔφθαρται, a fost tradus ţinându-se cont şi de contextul de la I Cor. 15, 33: „Tovărăşiile rele strică obiceiurile bune"; Ef. 4, 22: „Să vă dezbrăcaţi de vieţuirea voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftele amăgitoare" şi Apoc. 19, 2: „A judecat pe desfrânata cea mare, care a stricat pământul cu desfrânarea ei", unde verbul φθείρω este întrebuinţat pentru a desemna o acţiune de corupere morală premeditată şi graduală. Tot astfel, neascultarea de episcop este pentru Sfântul Ignatie un semn al coruperii puterii sufleteşti de discernere.

VI, 1. Luaţi aminte la episcopul vostru, pentru ca şi Dumnezeu să ia aminte la voi. Îmi pun sufletul pentru cei ce sunt ascultători faţă de episcop, preoţi şi diaconi şi fie ca şi eu împreună cu aceştia să am moştenire în Dumnezeu. Lucraţi împreună, luptaţi împreună, alergaţi împreună, pătimiţi împreună, odihniţi-vă împreună, treziţi-vă împreună ca [unii ce sunteţi] administratori[13], asesori[14] şi slujitori ai lui Dumnezeu.

2. Fiţi pe placul Celui Căruia Îi slujiţi ca ostaşi, de la Care de altfel vă şi primiţi solda; să nu fie careva dintre voi găsit dezertor. Botezul vostru să vă fie scut, credinţa coif, iubirea suliţă, răbdarea armură. Să aveţi drept economii [depozit][15] faptele voastre, pentru ca să primiţi după vrednicie bunurile care vi se cuvin. Aşadar, îndelung-răbdaţi-vă cu blândeţe unii pe ceilalţi aşa cum şi Dumnezeu se poartă cu voi. Fie ca întotdeauna să aflu bucurie în voi!

VII, 1. De vreme ce, aşa cum mi s-a zis, Biserica din Antiohia Siriei se află în pace datorită rugăciunii voastre, am fost şi eu cu mai multă voie bună într-o lipsă de griji de Dumnezeu dăruită, cu condiţia ca prin intermediul pătimirii să ajung la Dumnezeu pentru ca astfel, prin rugăciunea voastră, să mă dovedesc la Înviere un ucenic al vostru.

2. Se cuvine, fericitule-de-Dumnezeu Policarp, să faceţi o adunare plăcută lui Dumnezeu şi să alegeţi pe cineva,

---

[13] οἰκονόμοι.

[14] πάρεδροι; asesorul îl asista pe magistrat în timpul proceselor fiind de obicei un reprezentant al poporului.

[15] Soldatul roman primea o parte de bani în timpul serviciului militar iar pe cealaltă (*deposita apud signa*, *cf.* Suetonius, *Domit.*, 7) după terminarea lui, *cf.* P. Th. Camelot, *op. cit.*, p. 152.

care vă este foarte drag şi care este foarte harnic, care ar putea fi numit curier al lui Dumnezeu; încredinţaţi-i cinstea de a merge în Siria ca să slăvească iubirea voastră neobosită, spre slava lui Dumnezeu.

3. Creştinul nu are autoritate asupra sa, ci este dedicat lui Dumnezeu. Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu şi [va fi] a voastră când o veţi împlini. Cred în har că voi sunteţi pregătiţi pentru o bună lucrare cuvenită lui Dumnezeu. Ştiind râvna voastră după adevăr, v-am îndrumat printr-o mică scrisoare.

VIII, 1. De vreme ce nu am putut scrie tuturor Bisericilor din cauza plecării neaşteptate din Troas la Neapoli, după cum voinţa [divină] porunceşte, trebuie să scrii Bisericilor care înainte [de Antiohia], pentru că tu ai cugetul lui Dumnezeu, să facă şi ele întocmai.: cele care pot, să trimită mesageri pe jos, iar celelalte [să trimită] epistole prin cei trimişi de tine, pentru ca să fiţi slăviţi datorită unei fapte care va fi amintită pentru veşnicie, aşa cum [de altfel] eşti [vrednic să fii].

2. Vă salut pe toţi pe nume şi pe soţia lui Epitropus, împreună cu toată casa şi copiii săi. Îl salut pe Atalos, iubitul meu. Îl salut pe cel care va fi numit să meargă în Siria. Harul să fie pururea cu el şi cu Policarp, cel care îl trimite.

3. Vă urez ca să fiţi mereu bine în Dumnezeul nostru Iisus Hristos, să rămâneţi în El, în unitatea şi grija lui Dumnezeu. O salut pe Alcea, un nume îndrăgit de mine. Fiţi sănătoşi în Domnul!

Policrate, Episcopul Efesului (130 - cca 200)*

V. 24, 1. Însă cel ce se află în fruntea episcopilor Asiei care afirmau cu încredere că trebuie respectat obiceiul predat din vechime este Policrate. Acesta, în scrisoarea pe care a trimis-o lui Victor şi Bisericii romanilor vorbeşte de tradiţia ajunsă până la el... [urmează un rezumat al controversei despre sărbătorirea Paştelui în a paisprezecea zi şi o enumerare a episcopilor care au ţinut acest obicei]... 4. De asemenea şi Policarp în Smirna, episcopul şi martirul; şi Thraseas, episcopul şi martirul din Eumeneia, care a adormit în Smirna.

* *Epistola către Victor, Episcopul Romei*, mărturie consemnată de Eusebiu al Cezareei în *Istoria bisericească* V. 24, 1-4 (text grec în SC, vol. 41, pp. 67-68).

Sfântul Irineu al Lyonului (cca 130 - 202)

1. Mărturie consemnată de Eusebiu al Cezareei (cca 275 – 30 mai 339), în *Istoria bisericească*, III. 28, 6 (text grec în Eusèbe de Césarée, *Histoire ecclésiastique*, I-IV, texte grec, traduction et notes par Gustave Bardy, col. *Sources chrétiennes* [*SC*], vol. 31, Les Éditions du Cerf, Paris, 1952, p. 138).

III. 28, 6. Însă, Irineu, în prima carte a lucrării sale *Împotriva ereziilor* prezintă mai multe îngrozitoare false învățături ale aceluiaşi [Cerinthus], şi în cartea a treia relatează o povestire ce nu merită a fi uitată, care spune, conform predaniei lui Policarp, că Apostolul Ioan a intrat odată într-o baie ca să se spele; însă atunci când a aflat că Cerinthus era şi el înăuntru, a sărit din locul său şi s-a grăbit către uşă căci el nu îndura să rămână sub acelaşi acoperiş cu el. Şi i-a sfătuit pe cei ce erau împreună cu el să facă la fel spunând: „Să fugim de aici ca să nu se dărâme baia, fiindcă Cerinthus, duşmanul adevărului, este înăuntru”.

2. Mărturie consemnată de Eusebiu al Cezareei, în *Istoria bisericească*, IV. 14, 1- 9 (text grec în *SC*, ed. cit., pp. 179-180).

IV. 14, 1. Irineu povesteşte că [...] pe când Anicet conducea Biserica Romei, Policarp, care era încă în viață, a sosit la Roma şi a vorbit cu Anicet despre chestiunea zilei Paştelui.

2. Acelaşi ne-a lăsat o relatare despre Policarp care este necesară pentru lămurirea celor spuse deja despre el.

Din cartea a III-a a tratatului **Împotriva ereziilor** *scris de Irineu al Lyonului*

3. Iar Policarp nu doar că a fost ucenicul apostolilor şi a trăit împrenă cu mulți din cei care L-au văzut pe Domnul, dar a şi fost pus de apostoli episcop al Bisericii Smirnei în Asia, pe care noi l-am văzut în prima noastră tinerețe.

4. (Căci el a trăit mult timp şi era foarte vârstnic atunci când a plecat din viață printr-o mucenicie slăvită şi foarte vestită.) El a propovăduit totdeauna cele însuşite de la apostoli, şi predate de Biserică, care sunt singurele [învățături] adevărate.

5. Aceasta este ceea ce mărturisesc toate Bisericile Asiei şi cei care, până acum, au primit succesiunea după Policarp, că a fost un mai vrednic de crezare şi mai sigur martor al adevărului decât Valentin[1], Marcion[2] şi restul de învățători răi. Locuind la Roma în timpul lui Anicet, a întors la Dumnezeu pe mulți dintre ereticii mai sus amintiți, vestind că el a primit de la apostoli singurul şi unicul adevăr, cel care este predat prin Biserică.

---

[1] Valentin (100-160), cel mai important ereziarh al gnosticismului.

[2] Marcion (110-160) susținea că între Dumnezeul Vechiului Testament şi Cel al Noului testament există o deosebire radicală şi, prin urmare, nu recunoştea autoritatea Vechiului Testament.

6. Sunt unii care l-au auzit povestind că Ioan, ucenicul Domnului, venind la Efes, a dorit să se spele; dar văzându-l pe Cerinthus acolo, fără să se mai spele, a ieşit strigând: „Să fugim, ca nu cumva baia să se dărâme, fiindcă aici se află Cerinthus, urâtorul adevărului!”.

7. Dar odată însuşi Policarp l-a văzut pe Marcion, iar acesta apropiindu-se [de el] şi zicându-i: „Recunoaşte-ne”, el i-a răspuns: „Îl recunosc, îl recunosc pe întâiul născut al satanei”. Într-atât se arătau de prevăzători apostolii şi ucenicii lor în a avea părtăşie sau a vorbi cu măsluitorii adevărului, după cum Pavel a spus: „De omul eretic, după prima şi a doua mustrare, desparte-te, înțelegând că unul ca acesta s-a abătut şi păcătuieşte, singur condamnându-se pe sine”.

8. Există de la Policarp o epistolă către Filipeni, scrisă foarte lămuritor, din care cel care doreşte şi se îngrijeşte de mântuirea sa poate să învețe despre caracterul credinței sale şi propovăduirea adevărului.

9. Acestea de la Irineu. Policarp, în epistola sa către Filipeni, de care s-a amintit aici, face câteva mențiuni la prima epistolă a lui Petru.

3. Mărturie consemnată de Eusebiu al Cezareei, în *Istoria bisericească*, V. 20, 4-8 (text grec în Eusèbe de Césarée, *Histoire ecclésiastique*, V-VII, texte grec, traduction et notes par Gustave Bardy, *SC*, vol. 41, Les Éditions du Cerf, Paris, 1955, pp. 61-63).

V. 20, 4. Irineu, în epistola către Florinus despre care am vorbit mai înainte, menționează în acelaşi timp şi relațiile sale cu Policarp, zicând:

„Aceste opinii, Florinus, ca să vorbesc cumpătat, nu sunt judecăţi sănătoase; aceste opinii sunt în discordanţă cu Biserica şi îi aruncă pe cei convinşi de ele în cea mai mare necucernicie; aceste opinii nici măcar ereticii, care sunt în afara Bisericii, nu au îndrăznit vreodată să le susţină; prezbiterii care au fost mai înainte de noi şi care au trăit împreună cu apostolii nu ţi-ar fi putut preda aceste opinii.

5. Însă, pe când eram doar un copil, te-am văzut în Asia, pe lângă Policarp, strălucind la curtea imperială şi străduindu-te să ai influenţă pe lângă el. Căci îmi amintesc mai bine cele de atunci decât cele petrecute recent,

6. (într-adevăr, învăţăturile din tinereţe sporesc odată cu sufletul, unindu-se cu el) încât aş putea să spun şi locul în care fericitul Policarp vorbea şezând, ieşirile şi intrările sale, şi chipul vieţuirii sale şi înfăţişarea trupului său şi predicile pe care le ţinea mulţimii şi cum, pe măsură ce povestea cele trăite împreună cu Ioan şi cu ceilalţi care L-au văzut pe Domnul şi cum amintindu-şi cuvintele lor şi ale celor care Îl ascultaseră despre Domnul, şi cele despre puterile Sale şi cele despre învăţăturile Sale, Policarp, primind toate aceste mărturii de la martorii oculari despre viaţa Cuvântului, le corela cu Scripturile.

7. Toate acestea, care atunci mi-au fost spuse mie din mila lui Dumnezeu, care a venit peste mine, le-am ascultat cu atenţie, aşternându-le nu pe hârtie, ci în inima mea. Şi prin harul lui Dumnezeu le cuget în continuare cu credincioşie şi pot să dau mărturie înaintea lui Dumnezeu că dacă acel prezbiter fericit şi apostolic ar fi auzit astfel de lucruri precum cele proclamate de tine, ar fi strigat şi şi-ar fi astupat urechile sale şi, după obiceiul lui, ar fi zis:

«O, Dumnezeule bun, pentru astfel de vremuri m-ai păstrat ca să pătimesc acestea!» şi ar fi fugit din locul în care, şezând sau stând în picioare, ar fi auzit astfel de lucruri.

8. Şi cu adevărat, prin scrisorile pe care le-a trimis fie Bisericilor învecinate, fie anumitor fraţi, în care îi sfătuieşte şi îmbărbătează, se pot adeveri cele spuse aici." Iată ce a zis Irineu.

4. Sfântul Irineu al Lyonului, *Epistola către Victor* (fragment), mărturie consemnată de Eusebiu al Cezareei, în *Istoria bisericească*, V. 24, 16 (text grec în *SC*, vol. 41, p. 71).

V. 24, 16. Fericitul Policarp, pe când locuia la Roma, în timpul păstoririi lui Anicet, şi având unul cu altul unele mici divergenţe, imediat s-au împăcat, iar în privinţa acelei chestiuni importante[3] nu s-au certat între ei. Dar Anicet nu îl putea convinge pe Policarp să nu ţină ceea ce a ţinut dintotdeauna împreună cu Ioan, ucenicul Domnului, şi cu restul apostolilor alături de care a trăit. Dar nici Policarp, în ceea ce îl priveşte, nu a încercat să-l convingă pe Anicet, spunând că el este dator să respecte obiceiul ţinut de prezbiterii de dinaintea lui.

17. Şi acestea fiind lămurite, cei doi au păstrat comuniunea unul cu celălalt, iar Anicet i-a îngăduit lui Policarp [să săvârşească] Euharistia în Biserică [/a Romei], aceasta în mod limpede din consideraţie faţă de el, şi despărţindu-se în pace unul de celălalt, în toate Bisericile erau în pace şi cei care ţineau, şi cei care nu ţineau [a paisprezecea zi].

---

[3] Data de prăznuire a Paştelui.

Tertulian (cca 160 - cca 220)*

„Dacă însă există [erezii] care să fie îndeajuns de cutezătoare încât să pretindă că sunt sădite din vremurile apostolice, ca să pară că au fost predate de Apostoli din cauza faptului că au existat în timpul apostolilor, putem spune: să prezinte, aşadar, începuturile Bisericilor lor, să înfăţişeze lista cu episcopii lor care coboară într-o succesiune cuvenită de la începuturi într-un astfel de mod încât primul lor episcop poate să arate ca sfinţitor[1] şi predecesor al său pe unul din apostoli sau din oamenii apostolici – mai mult, un om care a rămas neclintit alături de apostoli. Căci astfel este modul în care Bisericile apostolice îşi înfăţişează listele lor [cu episcopi]: precum Biserica Smirnei care arată că Policarp a fost aşezat aici de Ioan; de asemenea, precum Biserica Romei care arată că Clement ar fi fost, la fel, hirotonit de Petru. Şi astfel fac toate celelalte Biserici [apostolice] care pot să arate că primii lor episcopi au fost hirotoniţi pe scaunele episcopale de apostoli, devenind transmiţători ai seminţei apostolice”.

---

* Tertulian, *Prescripţie împotriva ereticilor*, XXXII, 1-3 (Text latin în ediţia îngrijită de Pierre Champagne de Labriolle: Tertullien, *De praescriptione haereticorum*, Librairie Alphonse Picard et fils, Paris, 1907, p. 68).

[1] Cel care l-a hirotonit întru episcop.

Mărturia lui Eusebiu al Cezareei („Epistola către Smirneni”) despre mucenicia Sfântului Policarp, Episcopul Smirnei, în *Istoria bisericească*, XV. 10, 1-46[*]

XV, 10. 1. În această vreme când cele mai mari persecuții tulburau Asia, Policarp şi-a sfârşit viața prin mucenicie. Dar eu cred că este mai important faptul că moartea sa, după relatare scrisă care mai există încă, ar trebui consemnată în această istorie.

2. Există o scrisoare, scrisă în numele Bisericii pe care el o păstorea, către parohiile din Pont, care povesteşte evenimentele care s-au petrecut în următoarele cuvinte:

3. „Biserica lui Dumnezeu care se află în Smirna Bisericii lui Dumnezeu care se află în Filomelion şi tuturor acelora care se află în orice loc al Sfintei şi soborniceştii Biserici, mila, pacea şi iubirea lui Dumnezeu Tatăl şi a Domnului Iisus Hristos să prisosească (în sânul lor). V-am scris, fraților, cele despre cei ce au mărturisit şi despre fericitul Policarp, cel care a oprit persecuția ca şi cum ar fi pecetluit-o prin mărturisirea lui”.

4. După aceste cuvinte, înainte de a oferi istoria despre Policarp, ei consemnează evenimentele care s-au petrecut cu restul mucenicilor şi descriu marea statornicie pe care au arătat-o în toiul durerilor lor. Căci ei spun că privitorii au fost loviți de uimire atunci când i-au văzut sfâşiați cu biciuiri până la venele şi arterele cele mai dinăuntru, astfel încât părțile lăuntrice ale trupului, atât măruntaiele, cât şi

[*] Text grec în *SC*, 31, pp. 181-190. Îmi exprim pe această cale recunoştința față de Dl. Mircea Ştefan pentru corectura traducerii şi sugestiile făcute.

membrele lor, erau expuse vederii; şi au fost apoi aşezaţi pe cochilii de mare şi vârfuri ascuţite, şi supuşi la orice chip de pedeapsă şi caznă şi aruncaţi în cele din urmă ca hrană la fiarele sălbatice.

5. Şi consemnează că mai ales preastrălucitul Germanicus a ieşit în evidenţă, biruind prin harul lui Dumnezeu frica de moarte trupească sădită de fire. Într-adevăr, când proconsulul a dorit să-l convingă şi a invocat tinereţea lui şi l-a rugat, căci Germanicus era foarte tânăr şi viguros, el nu a şovăit ci cu curaj a aţâţat fiara către sine, lovind-o şi zgândărind-o, dorind ca să fie eliberat mai repede de viaţa lor nedreaptă şi nelegiuită.

6. După moartea sa strălucită, întreaga mulţime minunându-se de curajul martirului iubitor de Dumnezeu şi de tăria morală a întregului popor al creştinilor, a început deodată să strige: „Să piară ateii! Să fie înfăţişat Policarp!".

7. Şi când s-a stârnit un mare tumult ca urmare a strigătelor, un anumit frigian, Quintus pe numele lui, care tocmai venise din Frigia, văzând fiarele şi caznele însoţitoare, a fost cuprins de laşitate şi a renunţat la scopul mântuirii.

8. Însă scrisoarea mai susmenţionată arată că el, prea repede şi fără chibzuiala cuvenită, s-a grăbit împreună cu alţii către judecată, căci căderea sa a fost un semn clar că nu este cuvenit pentru astfel de persoane să se expună la primejdie pripit şi fără grijă. Astfel s-au petrecut lucrurile cu ei.

9. Când însă preaminunatul Policarp a auzit despre cele dintâi dintre acestea[1], a rămas netulburat, păzindu-şi firea

[1] Mai întâi se vorbeşte despre creştinii care nu s-au lepădat şi despre Germanicus. Atunci s-a strigat de către popor să fie adus Policarp, prima situaţie în privinţa căreia se zice în relatare că Policarp nu s-a tulburat; a doua este lepădarea lui Quintus şi a celorlalţi.

statornică şi neclătinată, şi a vrut să rămână în oraş, însă a fost convins de cei din jurul lui care îl rugau şi îl îndemnau să plece pe ascuns. Ieşind, s-a retras într-un sat, nu departe de oraş şi trăia aici cu puţini [oameni], şi nu făcea nimic altceva noaptea şi ziua afară de a stărui în rugăciuni către Domnul. Se ruga şi implora cerând pace Bisericilor din toată lumea, căci acesta era şi obiceiul lui dintotdeauna.

10. Şi într-o noapte, cu trei zile înainte de prinderea lui, pe când se ruga, a văzut într-o vedenie cum, sub capul lui, aşternutul, ars de foc, se distrugea. Trezindu-se din cauza acestei întâmplări, îndată le-a explicat arătarea celor ce erau prezenţi, prezicând şi aducând la cunoştinţă celor din jurul său nu numai ceea ce urmează, ci şi că se cuvine ca, pentru Hristos, el să-şi împărtăşească viaţa focului.

11. Aşadar, deoarece li s-a poruncit celor care îl căutau să-şi îndeplinească datoria cu toată sârguinţa, din nou fiind silit de devotamentul şi afecţiunea fraţilor, se zice că s-a mutat într-un alt sat. Nu a trecut mult timp şi urmăritorii lui au ajuns la [fosta] ascunzătoare. Negăsindu-l, au arestat doi tineri slujitori care se aflau acolo, din care unul, supus fiind caznelor, a dezvăluit noua ascunzătoare a lui Policarp.

12. Deoarece au sosit la o oră târzie, urmăritorii l-au găsit întins în pat într-o cameră de sus a casei. Ar fi putut pleca de acolo în altă parte, dar el nu a vrut şi a zis: „Voia lui Dumnezeu să se facă”.

13. Când şi-a dat seama că urmăritorii sosieră acolo, spune mărturia, el a coborât şi a stat cu ei de vorbă având o înfăţişare foarte voioasă şi blândă, astfel încât cei care nu-l cunoşteau de mai înainte pe bărbat credeau că văd o minune luând ei aminte la vârsta sa înaintată şi purtarea demnă; şi s-au minunat că atât de multă râvnă s-a depus pentru a prinde un astfel de bătrân.

14. Dar el nu a şovăit; a cerut pe dată să fie aşezaţi la o masă îndestulătoare, implorându-i să îi acorde răgaz de o oră ca să se roage netulburat. După ce aceştia au consimţit, el s-a rugat stând în picioare, fiind atât de plin de harul lui Dumnezeu, încât cei care erau de faţă şi care îl auzeau rugându-se erau uimiţi şi mulţi dintre ei au simţit pocăinţă pentru că un astfel de cucernic şi dumnezeiesc bătrân urma să fie dat morţii.

15. Pe lângă acestea, povestirea despre el mai cuprinde şi următoarea istorisire:

„După ce şi-a încheiat rugăciunea, în care i-a pomenit pe toţi cei cu care se întâlnise de-a lungul timpului, mici şi mari, iluştri sau necunoscuţi, şi întreaga Biserică sobornicească de pretutindeni, sosind ceasul plecării, l-au pus pe un asin şi l-au dus în oraş fiind mare sabat[2] şi l-au întâmpinat pe el irinarhul Irod şi tatăl acestuia, Nicetas, care şi punându-l între ei în car şi stând, căutau să-l convingă zicându-i: «Ce rău este când zice stăpânul Cezar să jertfeşti şi astfel să te salvezi?». Însă, la început el nu le-a răspuns, dar fiindcă aceştia insistau, le-a zis:

16. «Nu am de gând să fac ceea ce mă sfătuiţi voi». Când au văzut că nu au reuşit să-l convingă, aceştia i-au spus cuvinte ameninţătoare şi repede l-au împins jos, iar el căzând din car, şi-a rupt fluierul piciorului, însă neîntorcându-se, ca şi cum nu ar fi păţit nimic, cu bunăvoinţă şi grabă a plecat îndreptându-se spre arenă.

17. Iar în arenă aşa de mare era zgomotul, încât nimeni nu-şi putea auzi vocea. Însă când a intrat Policarp în arenă s-a auzit o voce din cer: «Fii tare, Policarp, şi poartă-te ca un bărbat!». Pe Cel Care a vorbit nu L-a văzut nimeni, dar vocea mulţi dintre ai noştri au auzit-o.

---

[2] A se vedea nota 13 din Mucenicia Sfântului Policarp.

18. Aşadar, fiind adus el în arenă, s-a făcut mare zgomot fiindcă ei auziseră că Policarp a fost prins. Aşadar, apropiindu-se, proconsulul l-a întrebat dacă el este Policarp. Mărturisind el că el este, [proconsulul] a încercat să-l convingă să se lepede, zicându-i: «Cinsteşte-ţi vârsta» şi altele asemenea, aşa cum este obiceiul acestora să spună: «Jură pe destinul Cezarului!». «Căieşte-te», a spus. «Să piară ateii!»

19. Policarp însă, cu o înfăţişare gravă, privind spre toată mulţimea care era în arenă şi ridicând mâna către ei, a suspinat privind spre cer şi a zis: «Să piară ateii».

20. Fiindcă proconsulul insista zicând: «Jură şi te voi elibera, insultă-L pe Hristos», Policarp a spus: «De optzeci şi şase de ani Îi slujesc şi nu m-a nedreptăţit cu nimic. Cum aş putea să Îl hulesc pe Împăratul meu Care m-a izbăvit?».

21. Şi fiindcă acela încă insista şi zicea: „Jură pe destinul Cezarului!”, Policarp a răspuns: «De vreme ce tu îţi închipui că voi jura pe destinul Cezarului, aşa cum zici, pretinzând că nu mă cunoşti cine sunt, ascultă cu îndrăzneală. Sunt creştin. Şi dacă vrei să înveţi doctrina Creştinismului, dă-mi o zi şi apoi ascultă».

22. Proconsulul a răspuns: «Convinge poporul». Policarp a zis: «Te-am considerat demn de o discuţie, căci noi am fost învăţaţi să împărţim cinste precum se cuvine autorităţilor şi stăpânirilor rânduite de Dumnezeu şi care [cinste] nu ne vatămă cu nimic. Însă pe aceştia nu îi consider vrednici ca să-mi rostesc apărarea înaintea lor».

23. Dar proconsulul a zis: «Am fiare aici şi te voi arunca lor dacă nu îţi schimbi convingerile». El a răspuns: «Porunceşte-le [fiarelor să vină], căci nouă ne este de neînchipuit schimbarea de la cele mai bune la cele mai rele, bine este să te schimbi de la cele strâmbe, la cele drepte».

24. Acela i-a zis din nou: «Voi face în aşa fel încât te voi îmblânzi prin foc, dacă dispreţuieşti fiarele, şi dacă nu te căieşti». Policarp a răspuns: «Tu mă ameninţi cu acel foc ce arde un ceas şi apoi curând se stinge; dar tu nu ştii de focul judecăţii ce va să vină şi al pedepsei veşnice păstrat pentru cei necredincioşi.

25. De ce întârzii? Adu ce vrei». După ce a zis aceste lucruri dar şi altele, s-a umplut de curaj şi de bucurie iar faţa îi era plină de har, încât el nu numai că nu a căzut pradă spaimei din cauza celor zise lui, ci dimpotrivă, l-a uimit pe proconsul care l-a trimis pe crainicul său în mijlocul arenei ca să strige: «Policarp a mărturisit de trei ori despre sine că este Creştin». Aceasta spunând crainicul,

26. Întreaga mulţime de păgâni şi de evrei care locuiau în Smirna a strigat cu mânie nestăpânită şi cu glas mare: «Acesta este învăţătorul Asiei, părintele creştinilor, nimicitorul zeilor noştri, care îi învaţă pe mulţi să nu jertfească şi să nu se închine».

27. Acestea zicând, strigau şi cereau asiarhului Filip să slobozească un leu asupra lui Policarp. Dar acesta a răspuns că nu are dreptul să facă aceasta fiindcă jocul de-a vânătoarea de fiare se încheiase. Atunci au socotit de cuviinţă să strige unanim ca Policarp să fie ars de viu.

28. Fiindcă trebuia să se împlinească vedenia ce i-a fost arătată lui cu perna pe care a văzut-o arzând pe când se ruga, şi când, întorcându-se, a spus în chip profetic credincioşilor care erau cu el: «Trebuie să fiu ars de viu».

29. Acestea, aşadar, s-au petrecut atât de repede, mai repede chiar decât se poate spune [în cuvinte]; din ateliere şi din băi au fost aduse lemne şi vreascuri de către mulţimi, dar mai ales de către iudei, care, după obiceiul lor, au ajutat cu multă râvnă la aceasta.

30. Atunci când rugul a fost pregătit, dezbrăcându-se de toate hainele şi desfăcându-şi cingătoarea, a încercat să se descalțe singur; el nu mai făcuse asta înainte fiindcă întotdeauna care mai de care dintre credincioşi se grăbeau să-i atingă trupul mai repede; căci încă dinainte de încărunțire era împodobit întru totul de o bună viețuire.

31. Aşadar, îndată i-au fost aduse materialele pentru pregătirea rugului; deoarece aceia voiau şi să-l țintuiască. Fiindcă ei intenționau să-l țintuiască în cuie, le-a zis: «Lăsați-mă aşa; fiindcă Cel Care mi-a dat să îndur focul îmi va da să rămân neclintit pe rug chiar şi fără ajutorul cuielor voastre».

32. Prin urmare, nu l-au mai bătut în cuie, ci l-au legat. Cu mâinile duse la spate şi legat ca un berbec însemnat,

33. Ales din marea turmă şi primit de Atotputernicul Dumnezeu, el a spus: «Părinte al iubitului şi binecuvântatului Tău Copil, Iisus Hristos, prin Care am primit cunoştința despre Tine, Dumnezeul îngerilor şi al puterilor şi a toată zidirea şi al întreg neamului drepților care trăiesc înaintea Ta, Te binecuvântez că m-ai învrednicit de această zi şi de acest ceas să fiu părtaş cu mulțimea mucenicilor la potirul Hristosului Tău spre

34. Învierea vieții veşnice a sufletului şi a trupului în nestricăciunea Duhului Sfânt. Fie ca astăzi eu să fiu primit printre aceştia înaintea Ta ca o jertfă grasă şi primită, precum Tu ai pregătit şi arătat dinainte şi împlinit, Dumnezeule credincios şi adevărat.

35. Din această pricină şi pentru toate [celelalte] Te laud, Te binecuvântez, Te slăvesc prin Arhiereul cel veşnic, Iisus Hristos, Copilul Tău iubit, prin Care, împreună cu El în Duhul Sfânt, Ți [se cuvine] slavă acum şi în veacurile ce vor fi. Amin».

36. După ce a zis amin şi şi-a împlinit rugăciunea, oamenii care aveau în grijă rugul au aprins focul. Şi când

a strălucit o flacără mare, am văzut o minune, noi cei cărora ne-a fost dat să o vedem. Iar noi am fost păziţi pentru a vesti şi urmaşilor cele întâmplate.

37. Aşadar, focul avea forma unei încăperi boltite, precum pânza unei corăbii umflată de vânt, care îngrădea de jur împrejur corpul mucenicului, şi era în mijloc nu ca un trup arzând, ci ca un aur şi ca un argint aprins într-un cuptor. Căci o asemenea mireasmă am primit în schimb[3], ca şi cum ar fi adiat a tămâie sau a altceva din aromatele preţioase.

38. În cele din urmă, văzând nelegiuiţii că trupul lui nu putea fi ars de flăcări, au poruncit să vină un confector ca să-l înjunghie cu un cuţit.

39. Şi făcându-se aceasta, a curs o mulţime de sânge, încât s-a stins focul şi întreaga mulţime s-a minunat de o asemenea deosebire între cei necredincioşi şi cei aleşi. Unul dintre aceştia a fost şi acest preaminunat, care în vremurile noastre a fost un învăţător apostolic şi profetic, episcopul Bisericii soborniceşti din Smirna. Căci orice cuvânt care a ieşit din gura lui s-a împlinit şi se va împlini.

40. Însă vrăjmaşul, calomniatorul şi cel rău, care stă împotriva neamului celor drepţi, văzând măreţia mucениciei acestuia şi vieţuirea sa fără de pată încă din tinereţe, şi fiind încununat cu cununa nestricăciunii şi răsplătit cu un premiu de netăgăduit, a uneltit ca nici măcar trupuşorul acestuia să nu poată fi luat de noi, deşi mulţi doreau să facă aceasta şi să aibă o parte din sfântul lui trup.

41. Astfel că unii i-au propus lui Nicetas, tatăl lui Irod şi fratele Alciei, să-l roage pe guvernator să nu dea trupul acestuia [al Martirului] spunând «ca nu cumva, lăsându-L pe Răstignit, să înceapă să-l cinstească pe acesta [în loc]».

---

[3] Adică în locul mirosului neplăcut de carne arsă, ei simţeau o mireasmă bineplăcută.

Şi acestea le-a zis fiind influenţat şi silit de către iudei, aceiaşi care au stat de pază atunci când noi am vrut să-l luăm, neştiind că noi niciodată nu vom putea să-L părăsim pe Hristos care a pătimit pentru mântuirea tuturor celor din lume ce se mântuiesc, şi nici că vom cinsti pe vreun altul.

42. Căci Acestuia ne închinăm deoarece este Fiul lui Dumnezeu, pe când pe mucenici îi iubim după vrednicie ca pe nişte ucenici şi imitatori ai Domnului datorită afecţiunii lor neîntrecute pentru Însuşi Împăratul şi Învăţătorul [lor]; cu Care [fie] şi noi să fim împreună părtaşi şi împreună ucenici.

43. Aşadar, când centurionul a văzut cearta stârnită de iudei, a pus trupul în mijloc, dându-i foc, aşa cum este obiceiul lor. Astfel, după aceasta, noi am ridicat oasele lui cele mai preţioase decât cele mai scumpe pietre şi mai încercate decât aurul şi le-am aşezat acolo unde continuă să fie [şi acum].

44. În acest loc, cât va fi posibil, Dumnezeu ne va îngădui să ne adunăm cu veselie şi cu bucurie şi să sărbătorim ziua de naştere a muceniciei sale, atât în amintirea celor care s-au luptat înaintea noastră, cât şi pentru instruirea şi pregătirea celor care intenţionează să o facă în viitor.

45. Unele ca acestea [s-au petrecut] în ceea ce îl priveşte pe fericitul Policarp împreună cu cei doisprezece din Filadelfia care au mărturisit în Smirna; el singur este pomenit de toţi mai mult, deoarece şi de către păgâni în tot locul este amintit”.

46. Acestea despre minunatul şi apostolicul Policarp, care s-a învrednicit de un asemenea sfârşit, despre care ne-au istorisit fraţii din Smirna. În această scriere s-au adunat şi alte mărturii despre cele întâmplate în Smirna în timpul muceniciei lui Policarp, despre pătimirile altor mucenici, printre care şi prezbiterul Mitrodor fiind socotit a fi fost mai înainte adept al rătăcirii lui Marcion şi care se pare că a murit, de asemenea, după ce a fost aruncat în foc.

Sfântul Epifanie al Salaminei (cca 310/320 - 403)*

„Timp de mai multă vreme, chiar din primele zile, Paştele era sărbătorit la date diferite în Biserică [...] Pe vremea lui Policarp şi Victor, Răsăritul era în dezacord cu Apusul şi nu făceau schimb de scrisori de confirmare.”

* Mărturie consemnată în tratatul său *Panarion*, VI, 9, 7 (traducere din *The „Panarion” of Epiphanius of Salamis*, Cărțile II şi III [Secțiunile 47-80], *De Fide.* Secțiunea VI, v. 9,7, translated by Frank Williams, Ed. Brill, New York, 1994, p. 411).

Fericitul Ieronim (cca 347 - 30 septembrie 420)*

„Policarp, ucenicul Apostolului Ioan şi orânduit de acesta episcop al Smirnei, a fost întâistătător (*princeps*) al întregii Asii. I-a avut ca învăţători şi de bună seamă că i-a şi văzut pe unii dintre Apostoli şi pe cei care L-au văzut pe Domnul. Din cauza numeroaselor întrebări în privinţa zilei Paştelui, a venit la Roma în timpul împăratului Antoninus Pius, pe când Anicet păstorea Biserica din cetate, unde i-a readus la credinţă pe foarte mulţi dintre credincioşii care fuseseră înşelaţi în urma celor propovăduite de Marcion şi Valentin. Şi atunci când din întâmplare Marcion i-a ieşit în cale şi i-a zis: „Cunoaşte-ne!”[1], [atunci Policarp] i-a răspuns: „Îl cunosc pe cel ce este odrasla diavolului”. După aceea, în timpul domniei lui Marcus Antoninus şi Lucius Aurelius Commodus, în timpul celei de-a patra persecuţii de după [domnia lui] Nero, a fost ars pe rug în timp ce proconsulului Smirnei şedea, iar întregul popor din amfiteatru îl huiduia [pe mucenic]. A scris o foarte folositoare epistolă către Filipeni care este citită până în ziua de astăzi în comunitatea [creştină] din Asia”.

---

* Fericitul Ieronim, *Despre bărbaţii străluciţi*, XVII (Text latin în ediţia îngrijită de Carl Albrecht Brenoulli: Hieronymus und Gennadius, *De viris illustribus*, Freiburg i. B. und Leipzig, 1895, pp. 18-19).

[1] *Cognosce nos.*

Mucenicia Sfântului Policarp, gravură de Fotie Kontoglu

ERMINIA ICOANEI MUCENICIEI SFÂNTULUI POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI

„Stadionul văzut de sus. Iar în mijloc, un mare rug şi în mijlocul acestuia Sfântul, purtând veşmântul său arhieresc, rugându-se în genunchi. Şi flacăra are forma unei încăperi înalte şi nu se atinge de el. Iar de sus Însuşi Domnul îl binecuvântează din ceruri.”

(Fotie Kontoglu, *Ekfrasis*, Ekdosis Tomos A, Ed. Al. & E. Papadimitriu, Atena, 1993, p. 396.)

„cap. 6. «Sfinţii ierarhi, chipurile şi zicerile lor»: Policarp al Smirnei, bătrân cu barba rotundă.

[...] Luna lui februarie, 23. Sfinţitul mucenic Policarp, bătrân, cu barba lungă despărţită în două, prin foc se săvârşeşte.”

(Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Editura Sofia, Bucureşti, 2000, pp. 152, 198.)

EPISTOLA CĂTRE FILIPENI A SFÂNTULUI POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI[*]

Policarp şi preoţii care sunt împreună cu el către Biserica lui Dumnezeu ce locuieşte ca un străin[1] în Filipi, mila şi pacea să vă fie dăruită din belşug de Dumnezeu Cel Atotputernic şi de Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.

Credinţa filipenilor[2]

I, 1 Mult m-am bucurat împreună cu voi în Domnul nostru Iisus Hristos, fiindcă i-aţi primit pe imitatorii[3] adevăratei iubiri şi i-aţi îngrijit, aşa cum se cuvenea să faceţi, pe cei înfăşuraţi în lanţuri vrednice de sfinţi, care sunt diademele celor cu adevărat aleşi de Dumnezeu şi de Domnul nostru.

2. Şi (de asemenea, m-am bucurat) că rădăcina neclintită a credinţei voastre, despre care se ştie din vremuri străvechi[4], stăruie până în ziua de astăzi şi aduce rod în Domnul nostru Iisus Hristos, Care a îndurat să înfrunte

[*] Text grec în *SC*, vol. 10, pp. 174-193.

[1] Vezi nota 1 de la Mucenicia Sfântului Policarp.

[2] Reproducem subtitlurile din ediţia *SC* citată.

[3] μιμήματα.

[4] Fil. 1, 5; 4, 15.

până şi moartea pentru păcatele noastre, pe Care Dumnezeu L-a înviat „dezlegând durerile[5]” iadului[6];

3. în Care, „fără să Îl vedeţi”, voi credeţi cu bucurie „negrăită şi preamărită”[7], la care [bucurie] mulţi tânjesc să ajungă, dar voi ştiţi că „sunteţi mântuiţi prin har”, „nu” prin „fapte”, ci datorită voinţei lui Dumnezeu prin Iisus Hristos.

Credinţa în Hristos Cel înviat. Înfrânarea de la păcat

II, 1. „De aceea încingându-vă coapsele voastre, slujiţi Domnului cu frică”[8] şi în adevăr, lăsând la o parte vorbăria[9] deşartă şi înşelarea celor mulţi, „crezând în Cel Care L-a înviat” pe Domnul nostru Iisus Hristos „din morţi şi I-a dat slavă”[10] şi tronul la dreapta Sa. Lui Îi sunt supuse toate cele de pe cer şi de pe pământ; Lui îi slujeşte toată suflarea, [Lui, Cel] Care vine [ca] „judecător al celor vii şi al celor morţi”, al Cărui sânge Dumnezeu îl va cere celor care nu fac ascultare de El.

2. Iar „Cel Ce L-a înviat” pe El din morţi „ne va învia şi pe noi”, dacă facem voia Sa şi păşim în poruncile Lui şi iubim ceea ce El a iubit, abţinându-ne de la orice nedreptate, lăcomie, iubire de bani, vorbire de rău, mărturie

---

[5] ὠδῖνας. Mai exact: „durerile facerii” sau „durerile travaliului”.

[6] Fapte 2, 24.

[7] I Pt. 1, 8.

[8] Ps. 2, 9.

[9] ματαιολογίαν, poate avea şi sensul de „speculaţie” adică „vorbăria deşartă” ce îi duce în înşelare pe credincioşi.

[10] I Pt. 1, 21.

mincinoasă, „fără a răspunde la rău cu rău, la insultă cu insultă", la lovitură cu lovitură, la blestem cu blestem. Ne aducem aminte de învăţăturile pe care Domnul ne-a învăţat: „Nu judecaţi ca să nu fiţi judecaţi"; iertaţi ca şi vouă să vi se ierte; arătaţi milă pentru ca şi vouă să vi se arate milă; „măsura cu care voi măsuraţi va fi cea după care vi se va măsura", şi „fericiţi sunt cei săraci" şi cei „prigoniţi pentru dreptate, fiindcă a lor este Împărăţia lui Dumnezeu".

III, 1. De aceea, fraţilor, vă scriu vouă aici despre dreptate nu fiindcă mi-am pus această sarcină singur, ci fiindcă voi mi-aţi cerut-o mai înainte.

2. Fiindcă nici eu şi nici altul ca mine nu poate să se apropie de măsura înţelepciunii fericitului şi slăvitului Pavel, care fiind în mijlocul vostru a învăţat faţă către faţă pe oamenii de atunci, cu acurateţe şi tărie, despre cuvântul adevărului şi care după plecarea sa v-a scris o epistolă pe care, dacă o citiţi cu atenţie, veţi putea să vă zidiţi în credinţa ce v-a fost dată.

3. Ea este mama noastră a tuturor, urmată fiind de speranţă şi precedată de iubirea pentru Dumnezeu şi Hristos şi pentru aproapele. Dar cel care şade înăuntrul acestor virtuţi a împlinit porunca dreptăţii. Fiindcă cel care are iubire este departe de tot păcatul.

Iubirea de bani

IV, 1. Începutul tuturor relelor este iubirea de bani. Ştiind aşadar că „nu am adus nimic în lume", dar „nici nu

putem să luăm ceva din ea", să ne înarmăm cu armele dreptății şi să ne deprindem mai întâi să păşim în poruncile Domnului.

Purtarea față de soții

2. Pe urmă, să le deprindeți şi pe femeile voastre în credința care a fost dată, în iubire şi curăție, iubindu-şi soții lor în deplină fidelitate, şi iubindu-i pe toți în mod egal în toată curăția, iar pe copii să-i crească învățându-i în frica lui Dumnezeu.

Despre văduve

3. Văduvele să se poarte cu înțelepciune în credința Domnului, mijlocind în rugăciune fără încetare pentru toți, stând departe de orice defăimare, clevetire, mărturie mincinoasă, iubire de bani, şi de tot răul. Să fie conştiente de faptul că ele sunt altar al lui Dumnezeu şi că El pe toate le cercetează cu atenție şi nimic din cuegtările, intențiile şi gândurile ascunse ale inimii nu Îi este ascuns[11].

V, 1. Ştiind, aşadar, că „Dumnezeu nu se lasă batjocorit"[12] suntem datori să mergem într-un mod demn de porunca şi de slava Sa.

Despre diaconi

2. De asemenea, diaconii să fie fără de pată înaintea dreptății Sale fiindcă ei sunt diaconii lui Dumnezeu şi ai

---

[11] I Cor. 14, 25.

[12] Gal. 6, 7.

lui Hristos nu ai oamenilor: nici defăimători, nici duplicitari, nici iubitori de bani, ci curaţi în toate lucrurile, compătimitori[13], râvnitori, umblând potrivit adevărului Domnului Care S-a făcut pe Sine slujitorul[14] tuturor. Dacă vom fi bineplăcuţi Lui în veacul de acum, ni-l va dărui şi pe cel viitor, întrucât El ne-a promis că ne va învia pe noi din morţi şi [că], dacă ne vom purta într-un chip demn de El, „vom [şi] împărăţi împreună cu El", însă numai dacă vom fi credincioşi.

Despre tineri

3. De asemenea, şi tinerii să fie fără de pată în tot lucrul, având grijă mai înainte de orice de curăţia lor şi înfrânându-se de la orice ţine de rău. Căci este bine să se înfrâneze de la poftele celor din lume, căci fiecare poftă luptă împotriva duhului şi „nici desfrânaţii, nici malahienii, nici homosexualii nu vor fi părtaşi ai Împărăţiei lui Dumnezeu"[15], nici cei care fac lucruri lipsite de ruşine. Prin urmare, se cuvine ca ei să stea deoparte de toate acestea, supunându-se preoţilor şi diaconilor ca lui Dumnezeu şi lui Hristos. Fecioarele trebuie să trăiască având o conştiinţă curată şi nevinovată.

Despre preoţi

VI, 1. Preoţii, de asemenea, trebuie să fie compătimitori şi milostivi faţă de toţi, să îi aducă înapoi pe cei abătuţi pe căi greşite, să îi cerceteze pe toţi bolnavii, să nu

---

[13] εὔσπαλαγχοι poate desemna şi „vase curate".

[14] διάκονος.

[15] I Cor. 6, 9-10.

neglijeze pe văduvă, pe orfan sau pe sărac, ci mereu „să cugete la a face ceea ce este bine înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor"[16], abţinându-se de tot ceea ţine de mânie, cinstirea părtinitoare a oamenilor, judecata nedreaptă; să stea departe de tot ceea ce ţine de iubirea de bani, să nu creadă repede ceea ce se spune împotriva cuiva; să nu judece cu severitate ştiind că [noi] toţi suntem datori păcatului.

2. Prin urmare, dacă ne rugăm Domnului ca să ne ierte, suntem datori ca şi noi să iertăm; căci stăm înaintea ochilor Domnului şi ai lui Dumnezeu şi „cu toţii trebuie să ne înfăţişăm înaintea scaunului lui Hristos şi fiecare va trebui să dea cuvânt pentru sine"[17].

3. Aşadar, să Îi slujim Lui cu frică şi cu toată evlavia[18], aşa cum El Însuşi ne-a poruncit, precum şi apostolii, care ne-au propovăduit Evanghelia, precum şi profeţii, cei care mai înainte au propovăduit venirea Domnului nostru. Să fiţi râvnitori în a face binele, stând deoparte de certuri şi de fraţi prefăcuţi şi de cei care poartă cu ipocrizie numele Domnului şi care îi amăgesc pe oamenii neînţelepţi.

Împotriva dochetismului

VII, 1. „Dar tot cel care nu mărturiseşte că Iisus Hristos a venit în trup este antihrist"[19]; iar cel care nu mărturiseşte mărturia crucii este de la diavol; iar cel care schimbă sensul cuvintelor Domnului pentru a-şi justifica propriile pofte

---

[16] Pilde 3, 4; Rom. 12, 17; II Cor. 8, 21.

[17] Rom. 14, 10-12.

[18] Evr. 12, 28.

[19] I In. 4, 2-3.

şi spune că nu este nici înviere, nici judecată, acesta este primul născut al satanei.

2. Prin urmare, părăsind faptele deşarte ale celor mulţi şi învăţăturile false, să ne întoarcem la cuvântul care ne-a fost dat de la început, „priveghind în rugăciune”[20] şi stăruind în posturi, cerând în rugăciunile noastre către atotvăzătorul Dumnezeu „să nu ne ducă în ispită”[21], fiindcă Domnul a zis: „Duhul este osârduitor, dar trupul este neputincios”[22].

VIII, 1. Neîncetat, aşadar, să ne ţinem neclintiţi de speranţa noastră şi de garanţia dreptăţii noastre, care este Iisus Hristos, Cel Care a purtat pentru noi păcatele noastre în însuşi trupul Său pe lemn, „Care păcat nu a făcut, nici nu s-a aflat vicleşug în gura Lui”, ci pentru noi a pătimit toate, pentru ca noi să trăim în El.

Să imităm răbdarea lui Hristos şi a mucenicilor

2. Să devenim, aşadar, imitatori ai răbdării Sale şi, dacă pătimim pentru numele Său, să Îi dăm Lui slavă[23]. Căci El ne-a dat acest exemplu prin sine Însuşi şi noi pe acesta L-am crezut.

IX, 1. Vă îndemn dar ca toţi să fiţi ascultători cuvântului dreptăţii şi să rămâneţi neclintiţi în răbdarea pe care aţi şi văzut-o cu ochii voştri la fericiţii Ignatie, Zosima şi Rufus, dar şi la alţii care s-au ridicat chiar dintre voi, şi la însuşi Pavel şi la ceilalţi apostoli.

---

[20] I. Pt. 4, 7.

[21] Mt. 6, 13.

[22] Mt. 26, 41.

[23] I Pt. 4, 16.

2. Încredinţaţi fiind că aceştia toţi „nu au alergat în van”, ci în credinţă şi în dreptate, şi că ei se află în locul care le este cuvenit, lângă Domnul împreună cu Care au şi pătimit. Ei nu au iubit veacul de acum, ci pe Cel Care a murit pentru noi şi pe Care Dumnezeu L-a înviat.

Iubirea frăţească

X, 1. Aşadar, rămâneţi în acestea şi urmaţi exemplul Domnului, „tari în credinţă şi neclintiţi”, iubitori de frăţietate[24], iubindu-vă unii pe alţii, părtaşi în adevăr, aşteptându-vă unii pe alţii în blândeţea Domnului, fără să dispreţuiţi pe cineva.

2. Atunci când puteţi faceţi binele, nu amânaţi, fiindcă „milostenia izbăveşte de moarte”[25]. Supuneţi-vă unii altora; să aveţi o purtare ireproşabilă printre păgâni pentru ca datorită faptelor voastre bune[26] să primiţi laudă, iar Domnul să nu fie hulit din cauza voastră.

3. Vai însă de cel din cauza căruia numele Domnului este defăimat[27]! Învăţaţi pe toţi cumpătarea în care voi trăiţi.

Cazul lui Valens

XI, 1. M-am întristat foarte mult pentru Valens, care a fost cândva preot la voi, dar care nesocoteşte slujirea pe

---

[24] *Fraternitatis amatores*.
[25] Tob. 12, 9.
[26] I Pt. 2, 12.
[27] Is. 52, 5.

care a primit-o. Vă atrag atenția, aşadar, să stați departe de lăcomie pentru ca să stați în curăție şi sinceritate. Înfrânați-vă de la orice rău.

2. Cel care nu se poate cârmui pe sine cum ar putea să decidă în privința altora? Dacă cineva nu se poate înfrâna de la lăcomie, va fi pângărit de idolatrie şi astfel va fi judecat ca unul din neamuri care nu cunoaşte judecata lui Dumnezeu[28]. Sau nu ştiți, aşa cum învață Pavel, că sfinții vor judeca lumea[29]?

3. Dar eu nu am simțit şi nici nu am auzit ceva de acest fel la voi, unde a lucrat fericitul Pavel, voi care sunteți la începutul scrisorii sale. Într-adevăr, cu voi s-a lăudat în toate Bisericile, care numai ele Îl cunoşteau pe Dumnezeu; dar noi încă nu-L ştiam.

4. Aşadar, fraților, foarte mult mă întristez pentru acesta şi pentru soția lui, cărora să le dea Domnul pocăință adevărată[30]. Să fiți dar cumpătați în aceasta; şi să nu îi socotiți pe unii ca aceştia vrăjmaşi[31], ci aduceți-i înapoi la voi ca pe nişte mădulare suferinde şi rătăcite pentru ca să faceți sănătos întregul vostru trup. Într-adevăr, pe voi înşivă vă zidiți dacă faceți aceasta.

XII, 1. Sunt sigur că voi sunteți bine instruiți în Sfânta Scriptură şi că nimic nu vă este necunoscut; mie însă nu mi-a fost dăruită aceasta. Este suficient să vă zic, aşa cum este scris în Scriptură, „mâniați-vă, dar nu păcătuiți" şi „soarele să nu apună peste mânia voastră"[32]. Fericit este

---

[28] Ier. 5, 4.

[29] I Cor. 6, 2.

[30] II Tim. 2, 25.

[31] II Tes. 3, 15.

[32] Ps. 4, 4; Ef. 4, 26.

cel care ţine minte aceste cuvinte; şi mă încred că aceasta este în voi.

2. Însă Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos şi Însuşi Arhiereul Cel veşnic, Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos[33], să vă zidească în credinţă şi în adevăr şi în toată blândeţea şi fără mânie, ci în ascultare, îndelungă răbdare, înfruntarea necazurilor şi castitate; şi să vă dea soartă şi parte cu sfinţii Săi şi nouă şi vouă şi tuturor celor de sub cer care vor crede în Domnul nostru Iisus Hristos şi în Tatăl Său, Care L-a înviat din morţi.

3. Rugaţi-vă pentru toţi sfinţii. Rugaţi-vă chiar şi pentru regi şi pentru cei puternici şi pentru conducători şi chiar pentru cei ce vă persecută şi vă urăsc şi pentru vrăjmaşii crucii, pentru ca astfel roadele voastre să se vadă limpede în toţi oamenii, ca să fiţi desăvârşiţi în El.

XIII, 1. Mi-aţi scris, şi voi şi Ignatie, ca în cazul în care se va duce cineva în Siria, să ia cu sine şi scrisorile de la voi. Şi aceasta şi voi face dacă voi găsi timp prielnic, fie eu, fie cel pe care îl voi trimite ca să fie sol şi pentru voi.

2. Epistolele lui Ignatie care ne-au fost trimise de el şi pe celelalte pe care le avem vi le trimitem vouă, după cum ne-aţi poruncit; ele sunt alăturate acestei epistole şi vă veţi folosi mult din ele. Căci se preocupă de [cele privitoare la] credinţă şi răbdare şi tot ceea ce este ziditor în Domnul nostru. Iar despre Ignatie şi despre cei împreună cu el, dacă aveţi veşti sigure, înştiinţaţi-ne şi pe noi[34].

---

[33] Evr. 6, 20; Evr. 7, 3.

[34] Unii cercetători au sugerat că acest capitol reprezintă o altă epistolă a Sfântului Policarp deoarece în capitolul 9, 2 Ignatie şi tovarăşii lui sunt prezentaţi ca fiind deja morţi în timp ce în acest

XIV. Acestea vi le-am scris prin Crescens, pe care vi l-am recomandat anterior şi pe care vi-l recomand şi acum. Într-adevăr, purtarea sa faţă de noi a fost fără de reproş şi cred el se va purta la fel şi cu voi. Pe de altă parte, v-o încredinţez pe sora lui când va veni la voi. Să locuiţi în Domnul Iisus Hristos în har împreună cu toţi ai voştri. Amin.

capitol se vorbeşte despre Ignatie ca şi cum ar fi încă în viaţă. P. N. Harrison (1936) a sugerat următoarea rezolvare a problemei: capitolele 13-14 reprezintă o mică epistolă care a fost scrisă la scurtă vreme după plecarea Sfântului Ignatie din Smirna (Claudio Moreschini, Enrico Morelli, *Istoria literaturii creştine vechi gre-ceşti şi latine*, I. *De la Apostolul Pavel la Constantin cel Mare*, Editura Polirom, Iaşi, 2001, p. 131). Noi am urmat Tradiţia Bisericii care se bazează pe mărturia Sfântului Irineu al Lyonului care nu ştie decât de existenţa unei singure epistole scrise de Sfântul Mucenic Policarp şi nu am separat Capitolul XIII de restul corpului Epistolei către Filipeni socotindu-l parte integrantă a lui.

BIBLIOGRAFIE

Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Editura Sofia, Bucureşti, 2000.

Early Christian Fathers, Edited and Translated by Cyril C. Richardson, ThD, DD, in colaboration with Eugene R. Fairweather, ThD, Edward R. Hardy PhD, Massey H. Shepherd, Jr., The Westminster Press, 1953, 2006 (JKPress).

Eusèbe de Césarée, *Histoire ecclésiastique*, I-IV, texte grec, traduction et notes par Gustave Bardy, col. *Sources Chrétiennes* [*SC*], vol. 31, Les Éditions du Cerf, Paris, 1952.

Eusèbe de Césarée, *Histoire ecclésiastique*, V-VII, texte grec, traduction et notes par Gustave Bardy, *SC*, vol. 41, Les Éditions du Cerf, Paris, 1955.

Eusebiu al Caezareei, *Istoria bisericească. Martirii din Palestina*, traducere, studiu, note şi comentariu de Pr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1987.

Fotie Kontoglu, *Ekfrasis*, Ekdosis Tomos A, Ed. Al. & E. Papadimitriu, Atena, 1993.

Hieronymus und Gennadius, *De viris illustribus*, text îngrijit de Carl Albrecht Brenoulli, Freiburg i. B. und Leipzig, 1895.

Histoire de Saints et de la Sainteté Chrétienne, Tome I, *La Nuée des Témoins*, 1986, Le livre de Paris, Hachette, 1986.

Ignace d' Antioche, Polycarpe de Smyrne, *Lettres, Martyre de Polycarpe*, texte grec, introduction, traduction et notes de P. Th. Camelot, O.P., col. *SC*, vol. 10, Les Éditions du Cerf, Paris, 1969.

Moreschini, Claudio şi Enrico Morelli, *Istoria literaturii creştine vechi greceşti şi latine*, I. *De la Apostolul Pavel la Constantin cel Mare*, Editura Polirom, Iaşi, 2001.

Părinții Apostolici, I, colecția *Tradiția creştină*. Traduceri de Cristina Ciubotaru, Nicolae Mogage şi Dan Batovici, note de Nicolae Mogage şi Dan Batovici, tabel cronologic de Adrian Munteanu, studiu introductiv şi introduceri de Dan Batovici. Ediție îngrijită de Adrian Muraru, Editura Polirom, Iaşi, 2011.

Scrierile Părinților Apostolici, traducere, note şi indici de Pr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1995.

Tertullien, *De praescriptione haereticorum*, text îngrijit de Pierre Champagne de Labriolle, Librairie Alphonse Picard et fils, Paris, 1907.

The Apostolic Fathers, edited by Kirsopp Lake, vol. II, Loeb Classic Library, Harvard University Press, London, 1965.

The Apostolic Fathers, Greek text and Translations edited and translated by Michael W. Holmes after the earlier work of J.B. Lightfoot and J.R. Harmer, Baker Academic, Grand Rapids, Michigan, 2007.

The Great Synaxaristes of the Orthodox Church, February, Holy Apostles Convent, Dormition Skete, 2004.

The "Panarion" of Epiphanius of Salamis, edited and translated by Frank Williams, Brill, New York, 1994.

Viețile Sfinților, luna februarie, Editura Episcopiei Romanului, 1999.

Redactor: Pr. Cezar Ţăbârnă
Corector: Lia Gociu
Tehnoredactor: Gabriela Radu
Design copertă:: Manuela Oboroceanu
Prepress: Mariana Cojocaru
DTP: Leonard Lunguleac

Bun de tipar: 2011; Apărut: 2011
Editura Doxologia, Cuza-Vodă 51, 700038, IAŞI
Tel.: (0232)216693; (0232)218324; Fax: (0232)216694
http://editura.doxologia.ro, E-mail: editura@doxologia.ro